

LINKÖPINGS UNIVERSITET
Institutionen för religion och kultur
Religionsvetenskap, Kristendomshistoria
HRVC45
Vårterminen 2006
Handledare: Otfried B Czaika

Hur såg den kyrkliga integrationen ut för de ryssar som grävde Göta Kanal?

Cecilia Ankarstrand

Linköpings Universitet, Filosofiska Fakulteten

Linköping University, the Faculty of Arts and Sciences

Institutionen för religion och kultur (IRK)

Department for Religion and Culture

Titel:

Hur såg den kyrkliga integrationen ut för de ryssar som grävde Göta Kanal?

Title: How did the Russian deserters integrated into the Swedish Church?

1 Författare: Cecilia Ankarstrand

Author: Cecilia Ankarstrand

Handledare: Doc. TD Otfried B Czaika

Abstracts:

Göta Kanal är för många människor en turistattraktion och en vattenled för semesterfirare. Färre vet att den byggdes som handelsled och för att säkerställa den svenska importen under krigstider. Göta kanal byggdes under åren 1813-1832 av bl.a. svenska arbetare, svenska militärer och ryska desertörer. Myten om att kanalen byggdes av ryska krigsfångar dementerar denna uppsats. Mycket tyder på att de istället var desertörer från Ryssland. Uppsatsen visar på hur dessa ryska män som arbetade vid kanelen mot togs av den svensk lutherska kyrkan. I Ryssland var och är majoriteten av befolkningen ryssortodox. Detta arbete ska försöka belysa och ge en första inblick i vilka det var som kom. Samt att ge en första förståelse i hur de integrerades i Svenska kyrkan och om de anammade den lutherska tron eller om de fick utöva sin ortodoxa tradition. Detta arbete är ett pionjärarbete och en första studie i att kartlägga de ryssar som arbetade med anläggandet av Göta Kanal och som bodde i Östergötland, och Söderköpingstrakten. De församlingar i Söderköpingstrakten som jag valt att fördjupa mig i är; S:t Laurentii (då kallad Söderköping), Skönberga, Drothem och Västra Husby. Övriga församlingar i Söderköpingstrakten har jag inte fördjupat mig i, eftersom inga naturliga förflyttningar skett till eller från dem som jag kunnat följa.

Efter färdigställandet av kanalen sökte troligen flera av familjerna arbete vid kanalen eller som drängar på gårdar omkring Söderköping.

Arbetet med insamling av information och kunskap om dessa människor är inte slut i och med denna uppsats. Utsikterna för att finna mer intressant information anses av mig som goda. Det finns stort behov av att kontrollerna andra akter än dem som denna uppsats tar upp.

Att söka efter människors rötter kan upplevas som att människorna återigen blir levande i någon bemärkelse och en önskan att få lära känna dem ännu mer. Dessa ryssar som jag har fått följa kom till Sverige av någon anledning, arbetade troligen i hopp om att få en bättre tillvaro. Deras tillvaro blev inte i allt att döma någon lyx tillvaro, utan många av dem levde under knappa förhållanden.

Nyckelord:

Göta kanal, ryssar, Söderköping, Västra Husby, Västra Husby församling, S:t Laurentii församling, Skönberga församling, Östergötland, integration, Moscow-lägenheten, pionjärskompani, ryska krigsfångar ,1813, 1832

Abstracts:

For many people, Göta Canal is a tourist attraction for people on their holiday. Not so many know that the canal was originally built for trade purposes and to secure the Swedish import during times of war. Göta Canal was built 1813-1832 by Swedish workers, Swedish soldiers and Russian deserters. This essay denies the myth saying that the canal was built by Russian prisoners of war. Instead it indicates that they were deserters from Russia. The essay shows how these Russian men were greeted by the Swedish Lutheran Church. In Russia, the majority of the people belonged to the Russian Orthodox Church. This essay's purpose is to give a first insight about who the people were that came from Russia to Sweden to work with the canal. It will also give a basic understanding about how they were integrated into the Swedish Church and if they accepted the Lutheran beliefs or if they were allowed to practise their Orthodox traditions. This essay is the very first study of all the Russians who worked with Göta Canal and lived in the county "Östergötland" close to the city "Söderköping". The congregations in Söderköping that I've chosen to study closer are "S:t Laurentii" (during that time called Söderköping), "Skönberga", "Drothem" and "Västra Husby". I have excluded the other congregations since I haven't been able to find any Russians moving to their areas. When the building of Göta Canal was finished, many of the families probably sought other work - either at the canal or at farms around Söderköping. I believe that the prospects to find more interesting information about these people are very good. There is a great need to control the files that this essay doesn't take part of. To seek the roots of people can give a

feeling of them coming back to life and a wish of getting to know them better. The Russians that I've followed came to Sweden for a reason, probably in hope of a better life. But their life didn't become as good as they hoped for since many of them lived under very poor circumstances.

Key words:

Göta Canal, Russians, Söderköping, Västra Husby, the Congregation of Västra Husby, the Congregation of S:t Laurentii, the Congregation of Skönberga, Östergötland, integration, Moscow apartment, Russian prisoners of war ,1813, 1832

Abstract

For many people, Göta Canal is a tourist attraction for people on their holiday. Not so many know that the canal was originally built for trade purposes and to secure the Swedish import during times of war. Göta Canal was built 1813-1832 by Swedish workers, Swedish soldiers and Russian deserters. This essay denies the myth saying that the canal was built by Russian prisoners of war. Instead it indicates that they were deserters from Russia. The essay shows how these Russian men were greeted by the Swedish Lutheran Church. In Russia, the majority of the people belonged to the Russian Orthodox Church. This essay's purpose is to give a first insight about who the people were that came from Russia to Sweden to work with the canal. It will also give a basic understanding about how they were integrated into the Swedish Church and if they accepted the Lutheran beliefs or if they were allowed to practise their Orthodox traditions. This essay is the very first study of all the Russians who worked with Göta Canal and lived in the county "Östergötland" close to the city "Söderköping". The congregations in Söderköping that I've chosen to study closer are "S:t Laurentii" (during that time called Söderköping), "Skönberga", "Drothem" and "Västra Husby". I have excluded the other congregations since I haven't been able to find any Russians moving to their areas. When the building of Göta Canal was finished, many of the families probably sought other work - either at the canal or at farms around Söderköping. I believe that the prospects to find more interesting information about these people are very good. There is a great need to control the files that this essay doesn't take part of. To seek the roots of people can give a feeling of them coming back to life and a wish of getting to know them better. The Russians that I've followed came to Sweden for a reason, probably in hope of a better life. But their life didn't become as good as they hoped for since many of them lived under very poor circumstances.

Innehållsförteckning

1	Inledning	8
1.1	Disposition	8
1.2	Syfte och frågeställningar	9
1.3	Avgränsningar.....	10
1.4	Forskningsläge och teoretisk ram.....	11
1.5	Källmaterial och metoddiskussion	11
1.6	Definitioner.....	12
2	Bakgrund	14
2.1	Göta Kanals historia	14
2.2	Söderköpings roll i byggnationen av Göta Kanal	16
2.3	Religionsfriheten i Sverige	17
3	Ryska arbetare vid Göta Kanals byggnation.....	17
3.1	Var det ryska krigsfångar eller är det bara en ryssmyt?	17
3.2	Hur stort antal var ryssar av manskapet?	18
3.2.1	<i>Pionjärskompaniet.....</i>	<i>19</i>
4	Ryssar boende i Söderköping, Skönberga och Västra Husby	19
4.1	Moscow-lägenheten	20
4.2	Skönberga församling	22
4.3	S: t Laurentii församling	23
4.4	Västra Husby församling	23
5	Fem ryska familjer och deras liv	24
5.1	Familjen Olaska (no 5).....	24
5.2	Klinka Oscaloff (no 31)	25
5.3	Familjen Emilianoff (no 21).....	25
5.4	Familjen Pasenoff (no 59)	27

5.4.1	<i>Chatarina Larsdotter gifter sig med Denisoff</i>	28
5.5	Familjen Gregorow no 25	30
6	Slutsats/Avslutning	32
7.	Insamlade data över ryssar boende i Söderköpingstrakten.....	36
8	Käll- och litteraturhänvisning /Referenslista.....	61

1 Inledning

Göta Kanal är för många en vacker och fridfull vattenled som används framför allt för semester och fritidssjöfart. Att den byggdes som handelsled och för att säkerställa den svenska importen under krigsperioder är det många som inte vet. Många tror att Göta Kanal byggdes bl.a. av fångar och framförallt av ryska krigsfångar. Mycket tyder på att detta inte stämmer utan att de istället var desertörer från Ryssland. På vilket sätt de än kom till Sverige så var det till det monarkiska och statliga Lutherska Sverige. I Ryssland var och är majoriteten av befolkningen ryssortodox vilket borde betyda att de som kom till Sverige tillhörde den ryssortodoxa kyrkan. Detta arbete ska försöka belysa och ge en första inblick i vilka det var som kom. Samt att ge en första förståelse i hur de integrerades i Svenska kyrkan och om de anammade den lutherska tron eller om de fick utöva sin ortodoxa tradition.

Detta arbete är ett pionjärbete och en första studie i att kartlägga de ryssar som arbetade med anläggandet av Göta Kanal och som bodde i Östergötland, och Söderköpingstrakten. Den västra delen av kanalen har man bedrivit en del forskning i kartläggandet av ryssar. Eftersom arbetet är en första studie har jag inte fördjupat mig i alla frågeställningar som jag ställt utan jag har försökt att kartlägga de ryssar som bodde i Söderköpingstrakten under den tiden och även de som bodde kvar i dessa områden efter färdigställandet av kanalen. De församlingar i Söderköpingstrakten som jag valt att fördjupa mig i är; S:t Laurentii (då kallad Söderköping), Skönberga, Drothem och Västra Husby. De tre första är tre församlingar som fram till 2006 ingick i Söderköpings stadsgräns men som numera är en församling. Valet av Västra Husby var naturligt eftersom flera av de boende ryssar i Söderköping flyttade till församlingen 1824 och sedan åter till Söderköping igen. Övriga församlingar i Söderköpingstrakten har jag inte fördjupat mig i, eftersom inga naturliga förflyttningar skett till eller från dem som jag kunnat följa.

1.1 Disposition

Denna uppsats frågeställning grundar sig i flera olika perspektiv, såväl i Göta Kanals historia som i Sveriges och kyrkans syn på invandrare. Eftersom dessa ämnen är så omfattande ger jag läsaren en kort introduktion i punkt 2 där jag redogör kort Göta kanals historik och turerna kring byggnationen, samt Söderköpings roll i byggnationen. Avslutningsvis ger jag en kort redogörelse hur religionsfriheten såg ut i Sverige under den här tiden. Detta för att ge läsaren en inblick i vilken frihet och vilket ansvar ryssarna hade jäntemot för kyrkan och

också i vilken grundval integrationen fanns i. I punkt 3 redogör jag bakgrunden för kanalens ryssar, mycket baserat på den tidigare forskning som skett över pionjärskompaniet m.m. I punkt 4 redogör jag för de ryssar som bodde i Söderköpingstrakten och hur de flyttade mellan församlingarna. I punkt 5 beskriver jag mer ingående fyra olika familjer och deras liv utifrån den information som jag samlat från de kyrkböcker som de varit folkbokförda i.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är primärt att kartlägga de ryssar som bodde och verkade i Söderköpingstrakten under anläggandet av kanalen. Var bodde de och på vilket sätt blev de integrerade med staden och framför allt Svenska Kyrkan? Att jag valt att intressera mig för detta är pga. ett intresse för Söderköpings historia, och att en medlem ur S:t Ragnhildsgille presenterade en grundtanke för mig för några år sedan. Samt att jag vill veta sanningen till myten om att Göta Kanal byggdes av ryska krigsfångar. Under mina år som teologistuderande då jag intresserat mig för det kyrkohistoriska ämnet har jag ställt mig kritisk till att Sverige skulle ha haft så många ryska krigsfångar under 1800-talet samt att endast dessa skulle ha använts som arbetskraft. Sverige hade redan problem med arbetslösheten inom den svenska armén.

Arbetarna kring kanalbyggnationen var inte bofasta på ett ställe utan de följde med allt efter arbetet förflyttades och förflyttades. Detta gör att samma personer och familjer finns omnämnda på flera orter och städer under kortare perioder. Jag har valt att skriva om familjerna från första gången de finns med i husförhörslängderna från de valda områdena och så lång tid som de finns med i ovanstående församlingars husförhörslängder. Se vidare 7. Insamlade data över ryssar boende i Söderköpingstrakten.

Frågor som jag ställt mig under arbetets gång är bl.a.

1. På vilket sätt är de bokförda i husförhörslängderna?
2. Hur registrerade kyrkan dem?
3. Hur mottogs de av kyrkan, var kyrkan lika noga med att bokföra dem som andra medborgare eller var man mindre noggrann?

Sekundärt handlar det om vilka rättigheter ryssarna hade. Fortsatte de att bekänna sig till sin ursprungliga tro (troligen ortodoxa kyrkan eller eventuellt katolska kyrkan) eller blev de snabbt integrerade med lutherska kyrkan? Var det någonsin ett problem, eller anammade ryssarna automatiskt den lutherska tron och traditionen?

Frågor som jag ställer för vidare forskning och något som jag inte har haft utrymme till att svara på är;

- En primär fråga som egentligen skulle ha varit det första som detta arbete skulle belysa. Påverkade deras vistelse i Sverige deras religion och förändrades deras tro och tradition.
- Vad hade Sverige för religionsförpliktelse på dess medborgare så sent som på 1800-talet?
- Deltog de i den lutherska kyrkan och så fall i vilken utsträckning?

Innehållet i detta arbete handlar mycket om insamling av data och ett första ansats att värdera information inför fortsatt forskning i ämnet. En problematik som jag mött är problemet med säkerheten om huruvida att det är rätt personer som jag funnit och knutit samman. Jag vet att släktforskare innehar samma problem eftersom prästerna skrivit i kyrkböckerna vad de tyckt sig höra och ibland därför skrivit fel eller haft olika stavning. De ryska namnen verkar också ha varit ett problem för prästerna under denna tid. Flera präster tycks ha skrivit deras namn fonetiskt i kyrkböckerna, därav variation på stavning i deras namn. Jag har försökt att på olika sätt härleda till rätt person genom födelsetal, hustrur och barn, samt med hjälp av inflyttningslängder och utflyttningslängder. Något som jag vidare belyser under arbetets gång. Stavningen och att ryssar inte i allmänhet hade gott rykte gjorde också att många bytte namn och efternamn till något mer svenskt klingande. Detta leder till att det inte funnits möjlighet att kunna följa vissa familjer då de försvinner ur kyrkböckerna. I vissa fall kan man härleda genom att prästen varit noga med att anteckna förändringar. Jag vill också reservera mig för att jag någon gång kan ha satt två olika personer i samband med varandra som egentligen inte hör ihop.

1.3 Avgränsningar

Valet av att först kartlägga ryssar boende i/omkring Söderköping är för att få en överblick i hur många som rörde sig och bodde i/omkring staden. Kartläggningen sträcker sig från att de finns skrivna i tidigare nämnda församlingar och fram till att ryssarna flyttar in i Moscow-lägenheten i Söderköping 1838, och t.o.m. omkring år 1842. Därefter har jag valt ut ett antal familjer för att genom dem ge ett urval över vad som hände med de kvarvarande ryssarna. Dessvärre verkar det som om många familjer dog, och att få avkommor överlevde. Detta visar möjligen på de förhållanden som de troligtvis levde i. Många dog i symptom av

slaganfall, även barn, vilket kan tyckas vara ovanligt för oss idag, och genom lungsot m.m. d.v.s. sjukdomar som framför allt härjade bland de fattiga.

1.4 Forskningsläge och teoretisk ram

Som jag tidigare klarlagt är detta område i teologisk mening föga utforskat. Andra discipliner, ex. geografi, historia och byggnadskonstruktion, är det mer forskat kring. I historiska avhandlingar omtalas de ryska krigsfångar som grävde Göta Kanal och en del har även beskrivit hur många de var. I senare avhandlingar och litterära verk har ryssarna omnämnts kort, och deras religion och tradition nämns aldrig. På den västra sidan av kanalen, har man forskat mer om de ryssar som ingick i pionjärskompaniet men dock inte inom den östra regionen. Den kända avhandlingen om Göta Kanal som ligger till grund för flera avhandlingar; Samuel Brings, *"Göta Kanals historia I och II" från 1922-30* nämner ryssarna kort. Lars Strömbäcks avhandling *"Baltzar von Platen, Thomas Telford och Göta Kanal" från 1993* belyser detta något mer men inte nämnvärt. Gert Åkessons bok *"Göta Kanal Människor, båtar och miljöer"* 1979 beskriver och använder sig av den forskning som gjorts på de ryssar som bodde på den västra delen av kanalen och kring Forsvikssluss. Ryssarna beskrivs dock i historisk mening och har inte någon inriktning mot de teologiska aspekterna. Även om den inte avser just denna region och inom detta ämne, ger den en vägledning och uppfattning kring ryssarna i vid mening. Denna litteratur kan dock inte anses som fullt ut vetenskaplig och den utger sig heller inte för att vara det vilket gör att det är svårt att värdera dess uppgifter. Att ryssar varit delaktiga i grävandet av kanalen i Söderköpingstrakten visas tydligt genom Ola Lönnqvists bok om skolan och skolväsendet i Söderköping, där flera ryskättlingars barn omskrivs.

1.5 Källmaterial och metoddiskussion

För att få en förförståelse om byggnationen av Göta Kanal har jag huvudsakligen använt mig av historisk litteratur och guideböcker. Genom dessa har jag kunnat få en uppfattning hur byggnationen fortskred och olika diskussioner som föregick såväl före, under och efter byggnationen. Samuel Bring omfattande verk *"Göta Kanals historia D.1, D.2"* om kanalens historia och arbete. Denna litteratur ligger ofta till grund till andra forskares forskning, trots att den allt mer ofta kritiseras. Gustaf Ekströms *"Göta Kanal"* och Karl Gustav Hälls *"Göta Kanal"* som är mer liknande guidebeskrivningar över Göta Kanal. Lars Strömbäcks bok

"Baltzar von Platen, Tomas Telford" behandlar kanalens byggnation och samarbetet mellan dessa två personer. Gert Åkessons bok *"Göta Kanal"* är en bok om kanalens historia och en kort beskrivning om vardera sluss. I beskrivningen till slussen Forsvik beskriver han även de ryssar som bodde och verkade där och hur de behandlades av boende i byn. Svahn/Nordborgs bok *"Göta Kanal"* är huvudsakligen en guidebok som ger en introduktion kring kanalens byggnation, för historik och hur den används idag som turistmål. En förförståelse gav Gert Åkessons bok, där han kort behandlar ryssar kring Forsvikssluss. Den beskriver hur ryssarna kom till kanalen och hur de behandlades av det svenska folket, dock tar den inte upp hur integrationen mellan ryssarna och Svenska Kyrkan och staten såg ut.

Uppsatsen bygger på en deskriptiv undersökning. Uppsatsens material är hämtat från register i husförhörslängder från Skönberga, Västra Husby och S:t Laurentii församlingar och de register som Vadstena landsarkiv gjort till dessa. Rubriker som arbetade vid Göta Kanal, pionjärer och boende i "Moscow-lägenheten" o.s.v. Moscow-lägenheten finns med i husförhörslängderna fr.o.m. 1838, efter ett beslut att alla kvarvarande ryssar skulle inskrivas. Troligt är att man i vidare forskning skulle finna fler "kanalryssar" i församlingarnas längder, boende i andra hus och gårdar än de som jag tagit upp. Jag har även använt mig av Göta kanal bolagets arkiv. Arkivet är ett stort och omfattande arkiv, många dokument finns bevarat och har även ett register. Dessvärre är registret brett och diffust, ex finns flera lådor med "pappers- dokument" rörande personal vid Göta kanal. Det gör att det är svårt i detta arbete finna dokument rörande ryssar p.g.a. av utrymme och tid för detta arbete. Man kan anta att det här finns material för att i vidare forskning söka efter dokument i rörande ryssarna. Något som denna uppsats inte behandlar.

Uppsatsen redogör för fem familjer genom att mer ingående beskriva deras liv utifrån olika kyrkböcker. Familjerna är; Olaska, Oscaloff, Emilianoff, Pasenoff och Gregorow.

Eftersom grundmaterialet är av skiftande kvalitet har det i vissa fall varit svårt att utläsa texten ordentligt. Uppsatsen innehåller följande symboler [...] för att visa att i dessa tecken framställs en tolkning av skriften, eller med punkter då skriften inte gått att tyda.

1.6 Definitioner

När en uppsats görs i integration är det troligen idé att kungöra vad man definierar kyrklig integration som. Under 1800-talet var det kyrkan som folkbokförde samtliga medborgare i en stad eftersom kommun inte fanns då. När människor föddes blev de automatiskt medlem i den svensklutherska kyrkan, även om man som invandrare, rent formellt hade rätt till fri

religionsutövning. Svenska kyrkan hade mycket makt och hade också i uppgift att hålla husförhör i alla medlemmars hem. Eftersom som invandrare hade religionsfrihet hade kyrkan egentligen inte några skyldigheter att integrera dessa ryssar i sitt församlingsliv, men i och med att de gifte sig med svenska kvinnor är det högst sannolikt att de vigdes i den Svenska kyrkan och därmed blev det kyrkans uppgift att ta sig an dem.

De män som arbetade med byggnationen av Göta kanal och kom från olika delar av ryska, baltiska och det som vi idag definierar öststater. Att jag valt att kalla dessa för allmänt ryssar beror framför allt för att underlätta för läsaren och för att det förekommer en viss förförståelse om att det var ryssar som grävde kanalen. Stater som Ukraina, Vitryssland fanns inte heller under den här tiden. Dessa människor sannolikt hade samma etniska bakgrund även om de kom från olika platser. Att jag också definierar dem som ortodoxa beror på att den ryssortodoxa kyrkan var och är den mest spridda kyrkotraditionen i dessa områden och troligast kom de därifrån. Även katoliker fanns i dessa områden, men dock inte i lika hög grad.

2 Bakgrund

2.1 Göta Kanals historia

Redan 1526 framlade Linköpings stifts biskop Hans Brask ett förslag om att bygga en kanal mellan västerhavet och Östersjön. 1544 ville han genom grävning leda Roxens vatten genom Asplången till Söderköping.¹ P.g.a. av ekonomiska och politiska skäl kunde aldrig detta bygge påbörjas under hans levnad. Kanal idéerna togs upp i Sveriges riksdag emellanåt under åren, mycket för att underlätta export och import till Sveriges olika städer och framför allt till Stockholm. Det var också svårigheter för Bergslagens järn att frakta sina varor till Europa.

Frågan om en sjöled genom Sverige har diskuterats och lagts på förslag många gånger genom århundradena, bl.a. på 1700-talet då Sverige hade förlorat många provinser, i bl.a. Finland och Danmark. Detta betydde att sjöfarten genom Öresund var under danskarnas kontroll som tog ut höga tullavgifter eller totalstopp för samliga fartyg att fara genom sundet. Detta påverkade handeln mycket då Danmark kunde stänga ute den svenska fraktfartyg i Öresund. Vid lugnare tider var det dyrt att frakta varorna den vägen p.g.a. den s.k. Öresundstullen som Danmark införde 1429. Detta var en tull för utländska fartyg som passerade genom Öresund. Eftersom Skåne tillhörde Danmark hade man total kontroll över sundet. Tullen infördes av Erik av Pommern och riktade sig egentligen främst mot Hansan. Under 1630-talet dubblade Kristian IV avgifterna, vilket kan ha varit en starkt bidrag till att Sverige 1643 förklarade krig mot Danmark. I och med freden vid Brömsebro fick Sverige tullfrihet, som man sedan förlorade vid freden i Fredriksborg 1720. Tullen upphörde först 1857 då USA vägrade att betala².

Danskarnas tullar var en bidragande orsak till att Kung Karl XII 1718 gav Polhem i uppdrag till Polhem att gräva en kanal genom Sverige. På fem år skulle kanalen grävas. 1720 togs ett beslut i riksdagen och arbetet påbörjades i Brinkebergskulle. Arbetet fullföljdes aldrig eftersom kungen strax efter blev mördad. Under fortsatta delen av 1700-talet försökte man att återuppta arbetet men alltjämt stoppades det i riksdagen eller p.g.a. att planerna på kanal-ledens dragning inte kunnat införlivas.³ Flera olika personer fick i uppdrag att ta fram förslag på kanalens sträckning. Efter genombrottet 1780 då man övergav tanken att följa befintliga åar och vattendrag påbörjades tankarna på nytt med Göta Kanal. I slutet på 1700-talet

¹ Bring Samuel, *Göta Kanals historia*, 1922- 1930, på uppdrag av direktionen över Göta kanalverk, Uppsala, s 8

² Svahn /Nordholm, *Göta kanal: vattens vägen genom Sverige 1832- 1992*, Strokirk/ Skövde, 1992, s12

³ Bring, *Göta Kanalshistoria I*, 1922- 1930, s 1- 78

påbörjades arbetet med Trollhättekanal som invigdes 1800- Baltzar von Platen och Tomas Telford la fram ett kanalförslag 1809 som till stor del byggde på ett äldre förslag av af Thunberg men med ny teknik. Riksdagen röstade igenom förslaget och ett Göta Kanal- bolag skulle tecknas med aktier som personer kunde köpa. I maj 1810 var allt klart och byggnationen startade vid Forsvik och Motala, för att så snabbt som möjligt sammanbinda sjöarna Viken, Vättern och Boren. Under sommaren 1810 var arbetsstyrkan 1020 man. Strax därpå börjades kanalen i Söderköping, Sjötorp, Påvelstorp och Berg. Under arbetets gång ökade mansstyrkan av såväl svenska soldater som enskilda arbetare. Sammanlagt grävdes kanalen av 58'000 man. Byggnationen tog 23 år och invigdes 1832 i Söderköping och Mems herrgård. Kostnaden för kanalen kom att bli fem gånger så stor som förslaget och beslutet som röstades igenom. Byggnationen fick mycket kritik och bl.a. sa man att von Platen spred ut arbetet längs hela linjen för att ingen skulle kunna stoppa arbetet. Den första slussen stod färdig 13 oktober, 1813 i Forsvik.⁴ Baltzar von Platen fick aldrig se kanalen färdig eftersom han dog i cancer 1829. Utan någon storslagenhet skulle hans stoft föras till Motala och till en plats som han fått tillåtelse att viga som begravningsplats för sig och sin familj. Karl XIV Johan ansåg dock att den platsen var alldeles för enkel och det passade sig inte. Under militär eskort med hedersvakter vid nattkvarteren fördes han från Kristiania till Motala där han begravdes i familjegraven, där hans son redan låg begravnen.⁵

Göta Kanal fick aldrig den betydelse för den svenska sjöfarten som den var tänkt till. Många säger att den grävdes hundra år för sent och till viss del är det sant. Järnvägen tog allt mer överhand över godstransporterna, men samtidigt blev kanalen viktig eftersom den blev en extra led där kanalen och järnvägen möttes. Bl.a. platser som Töreboda fick ett stort uppsving. De politiska förhållandena förändrades i Europa och Norden och Öresundstullen upphävdes 1857. Även om Göta Kanal inte kom att bli lika storslagen som von Platens tanke var så har den fått en stor betydelse för svensk turismnäring. I ungefär hundra år användes den som godstrafik- led, därefter användes den allt mindre med ett uppsving under andra världskriget. Under 1950-60 talet förföll stora delar av kanalens byggnader och underhållet blev allt mer eftersatt. Under slutet på 70-talet fick kanalen sitt uppsving och turisterna började använda den som sjöled.

⁴ Svahn, 1922- 1930, s 6-59

⁵ Bring, *Göta Kanals historia 1*, 1922- 1930, s 83- 84

2.2 Söderköpings roll i byggnationen av Göta Kanal

Söderköping var under medeltiden en betydande handelsstad, men långt innan dess var det en handelsplats. Fartyg seglade upp i Storån och lade till vid Rådhusstorget. Stadens storhet sträckte sig fram till 1500-talets slut.

Kanalens sträckning var under en tid mycket omdiskuterad. Under 1600-1700- talet kretsade det mest kring möjligheterna att utnyttja Motalaström som segelled mellan Vättern och Östersjön. Efter 1780 kom flera utredare fram till att den bästa vägen för kanalen var att gräva en annan sträcka och inte utnyttja Motala ström p.g.a. av dess fall och ström. Söderköping blev då aktuellt samtidigt som man där hade problem med Roxens vatten eftersom det ofta skapade översvämningar. En kanal skulle kunna jämna ut flödet på vattnet fram till Asplången. Von Platen ansåg att det viktiga Schveder- Thunbergska kanalförslaget var det bästa vilket han också förordade med slutpunkt i Slätbaken. Han hade inte gjort någon närmre undersökning på ort och plats i Östergötland vilket gjorde att han även förordade sitt Söderköpingsprojekt avseende en flottstation. Under flera år diskuterade och lades det olika förslag på om Norrköping eller Söderköping skulle bli kanalens slutpunkt, men till slut var det Söderköping som utgick med segern.

När Göta Kanal tog form lanserade von Platen 1810 ett förslag om att förlägga den svenska skärgårdsflottan till en bas i Söderköping. Staden ställde mark till förfogande och flottstationen skulle förläggas till den s.k. Kungsängen, nordväst om staden och söder om kanalen. Tre ledande militärer sattes till att utreda von Platens projekt. De menade att det positiva med att förlägga flottbasen där var att det var ett bra sätt för att förflytta flottan mellan väst och öst. Samt att det var rikt på livsmedel i regionen. Negativt var att Söderköping hade stort avstånd till Ålands hav där det troligast under den tiden att det skulle kunna bli krig. Vidare ifrågasattes ifall Söderköping kunde handhålla med hantverkare för en drift av anläggningen. Det som avgjorde var de stora kostnaderna som anläggningen skulle föra med sig, vilket gjorde att Söderköpings som örlogsstad avslogs.⁶ Även om vi i våra dagar kan dra på munnen åt Platens förslag är det ändå intressant att reflektera kring vilken betydelse flottstationen skulle ha haft för Söderköping stad.

Som jag tidigare skrev blev Göta Kanal aldrig den sjöfartsled som man hoppats på. I bl.a. Söderköping beskrivs Göta Kanals område som en relativt folktom plats under 60-talet. En del mindre fraktfartyg transporterade skärgårdsbor samt deras varor rill och från staden.

⁶Åkesson Gert, *Göta Kanal människor, båtar och miljöer*, Frank Stenwalls Förlag, Malmö 1979, s.114

Kanalens båtar; Wilhelm Tham och Juno färdades längs leden också. Under vintrarna då kanalen var islagd användes kanalen för skridskoåkning för såväl ungdomar som familjer, bl.a. hade man Mem som utflyktsmål. Under lång tid var de gamla kanalbodarna eftersatta och öde. Vid dagens restaurang Göta Källare fanns en liten roddfärja under slutet på 60-talet, där man kunde åka över till Ramunderberget, för fem- tio öre per person. I och med att turisterna började använda kanalen rustades slussar och byggnader kring kanalen upp igen till det som de är idag.⁷ Silos har funnits kvar länge vid ”Söderköpingshamn” dit lantbrukare lämnade sin spannmål. Dessa var troligen en kvarleva sedan kanalen använts som transport led. Idag är silosen ombyggda till exklusiva bostäder.

2.3 Religionsfriheten i Sverige

Rent formellt hade alla inflyttade kristna av annan trosbekännelse rätt till fri religionsutövning efter ett beslut 1781. Sedan tidigare genom den westfaliska freden och trettio åriga kriget 1741, hade bekännande reformerta religionsfrihet i Sverige. Beslutet 1781 gav ytterligare frihet åt alla kristna, liksom för judar 1782 i vissa städer, bl.a. Norrköping. Först 1860 och 1873 års dissenterlagar gav svenska medborgare rätt att utträda ur kyrkan, på villkor att de övergick till annat kristet samfund som godkänts av staten. Religionsfrihet i vår bemärkelse kom först 1951 i svensk lag.⁸

3 Ryska arbetare vid Göta Kanals byggnation

3.1 Var det ryska krigsfångar eller är det bara en ryssmyt?

Kring kanalen finns det många myter. En av de mer seglivade och felaktiga är myten kring ryssarnas insatser i byggnationen. Många tror sig ha kunskapen om att det var ryska krigsfångar som byggde kanalen, vilket ger det hela en negativ ton. Kanalen byggdes av 58'000 soldater från femton regementen på ungefär 7 miljoner dagsverken och så många ryska krigsfångar är otroligt att Sverige skulle kunna ha haft. Att denna myt har tillkommit innebär också att det skulle kunna finnas en uns sanning i det. 1809 hade Sverige i kriget med Ryssland tagit några hundra krigsfångar, och en del ryssar hade dessutom deserterat till den

⁷ Intervju av Söderköpingsbor under 60-talet

⁸ [encarta 98, CD-rom](#)

svenska sidan. Dock var det inte anmärkningsvärt många, vilket syns i redogörelsen för kriget 1808- 1809⁹ De ryssar som deltog i grävandet kan uppskattas till ca 200 personer. De kom troligen med några undantag till Sverige av fri vilja. I handlingar från Göta Kanal- bolaget benämns de som ömsom fångar och ömsom desertörer och i samtliga kyrkböcker står de skrivna som pionjärer. Dessvärre har jag inte funnit någon hel förteckning på samtliga ryssar som deltog i arbetet ur Göta Kanal- bolagets arkiv, om detta finns är svårt att avgöra. Detta gör att jag inte kan jämföra husförhörslängder med Göta Kanal- bolagets förteckning, och på så sätt visa om samtliga är införda i längderna eller om det endast är de som frivilligt var med i arbetet finns med.

Ryssmyten har troligen stärkts av Brings böcker om Göta Kanal, där han bl.a. skriver "...1810 bildat ett pionjärs kompani av ryska krigsfångar...".¹⁰ Att ett pionjärskompani upprättades är helt riktigt men att det skulle vara krigsfångar menar flera forskare är felaktigt. Bl.a. skriver Åkesson att detta endast är en myt som är dags att avfärda för alltid eftersom den är tydligt felaktig.¹¹

3.2 Hur stort antal var ryssar av manskapet?

Man antar att ungefär 200 av sammanlagt 58´000 stora manskapet var ryssar som på olika sätt deltog i byggnationen från starten.¹² Ett antal ryssar var med vid starten av bygget vid Forsvik 1810. I flera handlingar kan man följa kanaldirektörernas diskussion kring ryssarnas utrustning. Direktionen där ordförande var von Platen beslutade till slut att ryssarna skulle få kvittera ut sina uniformer efter att de arbetat ihop dess kostnader. Detta ändrades senare eftersom flera ryssar rymt, direktionen retirerade och gav samtliga ryssar kläder.

Senare erbjöds kanalbolaget ytterliga 117 ryska desertörer genom ett brev från statssekreteraren vid den s.k. krigsexpeditionen. Dessa hade använts vid hovstallet och kasernbyggnader i Stockholm, detta i gengäld att man beklädde dem. Det berättas att Platen inte sa ja direkt utan åkte upp och inspekterade dem så att de var dugliga. Varifrån dessa ryssar kommit ifrån och på vilket sätt de tagits över till Sverige är oklart. Eftersom de varit i

⁹Åkesson, 1979, s 112

¹⁰Bring, Göta Kanals historia II, 1922- 1930, s 455

¹¹Åkesson, 1979, s 112

¹²Åkesson, 1979, s 112

Stockholm som arbetskraft kan de komma som desertörer eller också kan de vara krigsfångar som använts som arbetskraft i Stockholm.

3.2.1 Pionjärskompaniet

Som jag tidigare skrev var aldrig ryssarna dominanta i byggnationen. I olika sammanhang omnämns ryssarna som opålitliga kringstrykare. Bl.a. skrev Skaraborgs landhövding till kungl. Maj:t hösten 1812 och begärde att man skulle hemställa alla ryssar, som rymde från kanalarbetet, och att de skulle sändas över gränsen till Ryssland. Detta bifölls av kungen. Detta införlivades troligen inte i någon större utsträckning eftersom Kanalbolaget inte hade någon möjlighet att vara utvisningspolis. Detta ledde till att man istället upprättade ett pionjärskompani av de ryska desertörerna. Som flest rörde det sig om ca 150 personer, några med familj. 1815 var siffran nere på 81 och sjönk sedan stadigt tills det i början av 30-talet var nere på drygt 30 man. Efter Forsvikssluss färdigställande 1813 delades kompaniet upp mellan olika arbetsområden. De övriga som fortsatte tillhörde den övriga arbetskraften.¹³ 1825 förekom det sista pionjärskompaniet, innan det avskaffades. De flesta pionjärer blev kvar efter Göta Kanals färdigställande i de bygder där de via kanalens arbete hamnade. Enligt ovanstående uppdelning ska ungefär 11 ryssar ha flyttats till Östergötland. Enligt kyrkboken flyttade 1819 fem ryska pionjärer till Söderköping och Skönberga församling från Fredsbergs bolagshus. Enligt kyrkboken 1820-24 bodde 13 ryska pionjärer i Skönberga församling.¹⁴ Exakt när de flyttade dit kan tyvärr inte säkerställas med hjälp av kyrkböckerna. I en del familjer har prästen skrivit in var barnen är födda vilket kan vägleda en del när de flyttat till församlingen.

4 Ryssar boende i Söderköping, Skönberga och Västra Husby

Söderköpings stad har haft tre församlingar, Drothem, S:t Laurentii och Skönberga. S:t Laurentii var under lång tid räknad som stadsförsamling medan Drothem och Skönberga tidigare räknades som landsortsförsamlingar. Idag är det en församling och alla de tre gamla församlingarna ligger inom stadsgränsen. Jag har tittat på dessa tre församlingar och i S:t Laurentii och Skönberga bodde ryska kanalarbetare men inga finns omnämnda i Drothems

¹³ direktionsprotokoll 24/5 1822, Vadstena landsarkiv, Göta kanal bolagets arkiv

¹⁴ AI:8, Skönberga församling, Söderköping

församling under byggnationstiden. Göta Kanals utlopp rinner ut i Mem, och Mem tillhör Tåbyförsamling. Jag har inte använt mig av den församlingen i min sammanställning av dessa ryssar, men högst troligt är att ryska kanalarbetare även bodde i församlingen.

Redan 1810 är en ryss boende i S:t Laurentii församling vid namn Botj. Joh. Christopher Sernov. I husförhörlängden står det att han flyttade från staden redan 1813. Det finns inget som tyder på att han hade något med byggnationen av Göta Kanal att göra, dock är det intressant att visa på att ryssar redan fanns i Söderköping såväl som resande och som boende. Hans beteckning i längden är Botj. Det närmsta i den beteckningen är Bodtjänare, men det är osäkert.¹⁵

Göta Kanalarbetare finns omnämnda i husförhörlängderna som boende i Skönberga, S:t Laurentii och Västra Husby församling. Genom att se när och var deras barn föddes kan man få en uppfattning om var de tidigare bott och på ett ungefär beskriva när flyttningar skett. Många av ryssarna finns omskrivna i Skönberga från 1819, då de flyttades från Fredsberg Bolagshus. Västra Husby församling finns de också med from 1819 men dock i en mycket begränsad skara. 1820 verkar det som om många flyttade från Skönberga till Västra Husby och sedan åter till Skönberga 1825- 1827. En del flyttade åt annat håll eller stannade kvar, dock var det en majoritet som verkar ha flyttat i takt med att arbetare behövdes i de olika församlingarna. Många bodde fortfarande kvar i Västra Husby fram till 1839, då jag valt att sluta följa dem som grupp eftersom arbetet med kanalen är klart. Sannolikt bodde många kvar och tog sig arbete som dräng/piga på större gårdar runt omkring, ex. Hylinge slott. En del fick även arbete inom kanalbolaget och flyttade till olika delar längs kanalens sträckning.¹⁶

Viktigt att påpeka är att många av dem, framförallt män som var så gamla att de inte var arbetsföra, och var för svaga för att ta en ny anställning. Efter ett beslut 5 december 1838, flyttades de kvarvarande ryssarna till Lägenheten Moscow genom [köpsbdes] uttag d.5 december 1838 under diare No 1.

4.1 Moscow-lägenheten

Som jag skrev ovan beslutades det den 5 december 1838, att de kvarvarande ryssarna skulle flyttas till lägenheten Moscow genom [köpsbdes] uttag d.5 december 1838 under diare No 1. Många flyttade dit och bodde där sin sista tid. Huvudsakligen var det äldre människor som

¹⁵ Vadstena Landsarkivs register

¹⁶ AI:11, Västra Husby församling, Söderköping

flyttade som inte hade möjlighet till att arbeta, men också yngre bodde där en tid innan de några år flyttade vidare. Moscow-lägenheten byggdes i samband med kanalbyggnationen. Varför huset byggdes går inte att klargöra exakt. Antingen uppfördes byggnaden för att inhysa arbetare vid kanalen under själva byggnationen eller så byggdes den för att inhysa de som inte hade någon egen bostad efter kanalens färdigställande. I en artikel från Norrköpings Tidningar står det: ”Som bekant utnyttjade von Platen ryska fångar från 1809 års krig vid kanalbygget, och man kan på goda grunder antaga att minst ett femtiotal ryssar vor förlagde i den nu utdömda byggnaden.”¹⁷ Vilka de goda grunderna är som författaren använder sig av är svåra att klargöra och sannolikt är de felaktiga.

Lägenheten användes efter färdigställandet som ett slags pensionärshem för kanalbolagets anställda. I detta hus bodde även kvarvarande änkorna och barn till de som arbetat i byggnationen. Huset har kallats vid olika namn under åren. I de första källorna, husförhören, kallas det för Moscow- lägenheten men enligt stadsarkivets register kallas det för Musko-huset 1922. Andra namn såsom ryssförläggningen, rysshuset m.fl. har används i olika skrifter och av ortsbefolkningen. Till en början var det näst intill bara ryssar som bodde i lägenheten. Enligt husförhörslängderna flyttade svenskar in allt efter som ryssar dog eller flyttade ut ur huset. Om dessa var ryssättlingar som tagit sig svenska namn eller om det var svenskar som flyttade in är svårt att säga men om det var ett ålderdomshem för alla arbetare vid kanalen så var det troligen fattigare svenskar.¹⁸ Det var framförallt ett hem för medellösa kvinnor och döttrar, som utan fri bostad bodde där och hade en mindre pension av kanalbolagen. 1913 avled den sista på ålderdomshemmet, understödstagern Helena Hallgren.¹⁹ Under kommande år bodde ett antal mindre familjer i huset, men huset var undermåligt och i dåligt skick. 1945 revs huset efter att det stått öde och förfallit under flera år. Vid en intervju i Norrköpings Tidningar 1945 berättar en gammal kanalarbetare hur man levde och hur torftigt människorna hade det i ”Mosko- huset” efter byggnationens färdigställande fram tills det anskaffades som boende för kanalarbetare. ”... ingen kan vara ledsen över att det gamla rucklet jämnas med marken...”²⁰

Huset finns upptecknat i husförhörslängderna i S:t Laurentii församling med informationen ”Efter ett beslut 5 december 1838, flyttades de kvarvarande ryssar till

¹⁷ Norrköpings Tidningar 1945 15/6

¹⁸ AI:13 S:t Laurentii församling, Söderköping

¹⁹ Östergötlands dagblad, 1913 27/10

²⁰ Norrköpings Tidningar 1945 15/6

Lägenheten Moscow genom [köpsbudes] uttag d.5 december 1838 under diarie No 1.” Förkortningen ”köpsbudes” är något som har förbryllat flera och är svårt att tolka vad det betyder. Eventuellt kan det betyda ”Köpskilling Banco”. Det skulle också kunna betyda köpebrev och att uttag ska vara utslag och att det i så fall skulle vara ett beslut från en myndighet eller ett beslut i magistraten. I Söderköpings kommun finns Kanalbolagens fastighetsregister upprättat och där återfinns ett hus som skulle kunna vara detta hus.

Detta hus anskaffades på något sätt för att inhysa kanalens personal av kanalbolaget. Det kan inte ha varit Söderköping stad som köpt in det eftersom det då inte fanns kommunindelning eller kommunbeteckning. Det måste alltså ha anskaffats av Kanalbolaget. I kommunens arkiv återfinns huset upprättat bland kanalbolagens fastighetsregister. År 1926 och 1945, finns ett hus vid namn ”Musko-huset”, i registret över fastigheter på Göta kanalbolagets mark. Marken, Statsägan 10 utgår från dagens väg E22 och brovaktstugan vid landsvägsövergången och längs kanalbanken med Villa Linnea och bort Tegelbrukshuset och huset Musko.²¹ En boende i detta område har berättat att detta hus var ett mindre hus, med ca 3 rum och kök. Ett medfaret hus som var mer eller mindre undermåligt under lång tid. Under husets sista tid bodde där luffare och kringstrykare periodvis i huset, innan det revs.

4.2 Skönberga församling

I Skönberga församling finns kanalarbetande ryssar med i husförhörslängder fr.o.m. 1819 då de flyttade in från Fredsberg Bolagshuset. Troligen kom de då som en grupp genom kanalbolaget och blev placerade i Skönberga församling. I kyrkboken står de vidare införda som pionjärer. Det är endast efter det första namnet som det står att han kom från Fredsberg. Man kan anta att man endast skrev tidigare ort efter det första namnet och att det sedan skulle antas att de nedan kom från stanna plats, eller att det var underförstått för den som skrev. Jag har inte kunnat finna några dokument i Kanalbolagsarkivet som följer när dessa flyttningar skedde eller vilka som följde med. Vidare står att de som flyttade till Kimstad och en del till Västra Husby. Ser vi till övriga anteckningar från kyrkboken kan man se att en större flytt skett den 14/10 1825 till Västra Husby för flera av ryssarna. Följer man längderna flyttade inte alla vidare och det är högst troligt att en del stannade i Söderköping under hela bygget. 1825 skedde en flyttning tillbaka igen till Skönberga församling. En del flyttade vidare men

²¹ Söderköpings stadsarkiv

många stannade kvar och dog innan 1835.²² Av dem som finns omnämnda i Skönberga husförhörslängd från 1830-1835 har jag valt att fördjupa mig i Maja Nilsson Emilianoff med familj och Gregori Denecoff med familj.

4.3 S: t Laurentii församling

S: t Laurentii är idag en del av Söderköpings församling som även inkluderar Skönberga och Drothems församlingar. Tidigare var det tre församlingar men sedan 2006 är de en församling. Tidigare var S:t Laurentii Söderköpings stadsförsamling och de övriga två räknades som landsortsförsamlingar. I flera kyrkböcker från de två andra församlingarna i Söderköping kan det stå i utflyttningslängder, ”utflyttning till Söderköping”. Många gånger betyder det att personen har flyttat till S:t Laurentii församling, även om de två också ingick i Söderköping stad.

I S: t Laurentii församling finns inte någon större grupp av ryssar boende före 1832. Många ryssar kom från olika håll och flyttade till St Laurentii församling, dock kan man se en tydlig inflyttning från Skönberga församling mellan 1830-1832. Efter ett beslut 1838 flyttade majoriteten av kvarvarande ryssar till Moscow-lägenheten.²³ Om detta var ett frivilligt beslut eller om det var en tvångsförflyttning är något som är svårt att svara på, eventuellt finns detta beslut vidare i något av stadens arkiv.

4.4 Västra Husby församling

Västra Husby församling är en landsortsförsamling som är angränsande till Drothemförsamling. Kanalen rinner genom församlingen och mot Söderköping, vilket betyder att flera arbetare bodde och verkade i församlingen. Här finns Göta Kanalarbetade inskrivna fr.o.m. 1820 och tillsammans med dem står det pionjärer och sedan ett mindre antal ryssar med familjer. Den 14/10 1825 flyttade en större grupp ryssar in till församlingen från Skönberga. I husförhörslängden från 1820-1825 finns det en särskild lista med inflyttade ryssar från ovanstående datum. Detta visar på att de kom i en större grupp in till församlingen. Ser man till husförhörslängderna tyder det på att många flyttade mellan Västra Husby och Skönberga två gånger och sedan stannade i Söderköping fr.o.m. 1832.

²² AI:10, Skönberga församling, Söderköping

²³ AI:12, S:t Laurentii församling, Söderköping

5 Fem ryska familjer och deras liv

Många av de ryssar som stannade i Söderköping levde och bodde där fram till deras död. Många familjer levde under svåra förhållanden vilket ledde till att även barnen dog. Hela familjer dog ut redan efter två generationer. En del barn flyttade vidare till andra platser och fick arbeten på gårdar i grannsocknar, såsom Tåby och S:t Anna församlingar.

Numreringen vid varje familj har gjorts för att läsaren bättre ska kunna söka och följa familjer via registret i punkt 7. Icke numrerade familjer/personer är endast med i registret ett fåtal gånger och har därmed utelämnat ur numreringen.

5.1 Familjen Olaska (no 5)

Pionjären Klinka Olaska, född 1789, finns införd första gången i Skönberga församling 1819-1824. Det står inte var han är född någonstans, dock står han som pionjär och arbetare vid Göta Kanalbolaget. Man kan alltså utgå från att han är en av de ryssar som arbetade vid kanalen. Det finns inget införd att han ska ha haft något med kyrkan att göra utöver kyrkbokföringen. Inga husförhör eller nattvardslängder eller kommentarer från någon präst. Han står sedan som utflyttad till Västra Husby 1825.²⁴ I Västra Husby församling är han införd 1825 som boende på Gäfverstad, en gård i Västra Husby församling. Här står han skriven med sin hustru Maja Larsdotter²⁵. I husförhörslängden från Skönberga församling 1819-1824 finns han antecknad men det finns inga anteckningar om någon hustru. I den senare längden från 1825-1829 finns han upptagen men med anteckning om utflyttad 1825 till Västra Husby, men fortfarande utan anteckning om hustrun.²⁶ Eventuellt står de som vigda i ministerialboken för någon av församlingarna, utan att det blivit införd i längden. En spekulation är att de var gifta sedan tidigare men att hon bott någon annanstans och att hon flyttar till Skönberga med sin man. Till skillnad från Skönberga församling har Västra Husby församling anteckningar om nattvardsgång och betyg i husförhørsprotokollen där han har betyg b i samtliga kolumner²⁷. I efterkommande husförhörslängd 1826-1829, från Västra Husby församling finns han inte med längre, han står inte heller som utflyttad. Han finns inte i någon av de andra församlingarna.

²⁴ AI:8 Skönberga församling, Söderköping

²⁵ AI:9 Västra Husby församling, Söderköping

²⁶ AI:9 Skönberga församling, Söderköping

²⁷ AI:9 Västra Husbyförsamling, Söderköping

Intressant men Pionjär Olaska är att han inte finns med i nattvardsgång eller husförhårsprotokollen när han lever ensam men under tiden han lever med sin hustru finns han med. Vad detta kan bero på kan man bara spekulera kring. Kan det vara så att hustrun fick honom att gå i kyrkan och vara med på husförhören, eller tog kyrkan honom mer allvarligt i och med att han levde med en svensk kvinna och är familjeman och genom det blir han mer värd?

5.2 Klinka Oscaloff (no 31)

1838 finns pionjär Oscaloff införd som boende i Moscow-lägenheten i S:t Laurentii församling. Han finns inte tidigare i någon av de andra församlingarna, var han arbetat vid kanalbyggnationen är svårt att fastställa eventuellt kan han ha varit skriven i Tåby församling och arbetat vid Mems sluss, men detta är endast en spekulering. Han är ensam införd i husförhörslängden, utan hustru eller barn och utan anteckningar om nattvard eller husförhör. Dock står det att han är sjuk och oförmögen att arbeta. Han finns sedan införd i samtliga husförhörslängder som boende i Moscow-lägenheten t.o.m. 1857, men utan några som helst anteckningar om honom utöver namn och födelsedatum. 1857 dör han den 2/4.²⁸ I ministerialboken står det ” 2/4 1857 Klinka Oscaloff. Ryss, fattighjon från Moscow. Dog av ålder 89år, enkling.”²⁹

I och med att han bodde i Moscow-lägenheten hade han någon slags pension från kanalbolaget även om han sannolikt levde under mycket fattiga förhållanden. Spekulera kan man endast men han dog som fattighjon, vilket tyder på att han troligen levde under svåra förhållanden.

5.3 Familjen Emilianoff (no 21)

Första gången familjen Emilianoff finns med i husförhörslängderna är i Skönberga församling som hitflyttade från Västra Husby 1827. Det är endast mannen och hustrun som står som hitflyttade från Västra Husby men troligt är att det skulle läsas som underförstått att det gällde de som stod även på nästkommande rad. Detta kan man finna på flera olika ställen i längderna. Familjen består av Gregory Emilianoff född 1780 i Padolsk (r), som idag är en

²⁸ AI:15 S:t Laurentii, Söderköping

²⁹ C: S:t Laurentii, Söderköping

stad i Ukraina. Hustrun Maja Nilsson är född 1780 i Fredsberg. Barnen är; Maja Stina född 4/9 1818 i Fredsberg. Per född 24/9 1822 står det inget om var han är född men troligt är att han också är född i Fredsberg, eftersom systemen är det. Samt fosterdottern Anna Johansson som är född 18/8 1816 i Fredsberg. Gregory Emilianoff dör den 26/1 1829, Hustrun Maja, och barnen Maja Stina och Per var och tog emot nattvarden 1829, mor och dotter två gånger och sonen en gång. Dottern Maja Stina och fosterdottern Anna har husförhörsbetyg, Maja Stina har a i samtliga och Anna har a i katekesen och ab i såväl förklaring som begrepp.³⁰ Fosterdottern Anna är troligen barn i familj no 8, Johan Johansson (tidigare Johanlow). Föräldrarna dör 1828 och 1829, och sannolikt blev dottern Anna då fosterbarn hos familjen Emilianoff.

I nästkommande husförhörslängd från Skönberga (1830- 1835) finns de, hustrun och de tre barnen, antecknade under pionjärer. Hustrun nu som ”enkan” och med efternamnet Emilianoff, hon har fortfarande inga noteringar om husförhörsbetyg, men har däremot tagit emot nattvarden två gånger, 1831 och 1834. Som övriga anteckningar står det att hon är en ”urfattig enka”. Dotter Maja Stina har betyg i husförhören och hon gick i nattvard 1831 och 1832. 1835 står hon som utflyttad till Söderköping, dvs. till S:t Laurentii församling. Sonen Per har lagt till namnet Gregorison, han har betyg i husförhören och gick i nattvarden 1831 och 1834. Han står som utflyttad 1837, dessvärre utan någon ort, eventuellt flyttade även han till St Laurentii församling, eftersom han står under sin syster. Fosterdottern Anna har betyg i husförhören och gick i nattvard 1831. Som övrig anteckning står det pag.78. Detta betyder att hon flyttade liksom den ovan, d.v.s. sonen Per Gregorison. Dessvärre är också hans utflyttning oklar och finns inte med i någon utflyttningslängd.

I S:t Laurentii husförhörslängd från 1832-1837 finns tjänsteflicka ”Maria Kristina Emilianoff. Det är med största sannolikhet dottern i familjen som fått ett arbete. Hon går i nattvard 11/9 1836 och har relativt goda betyg i längderna.³¹ I S:t Laurentii husförhörslängd 1838-1842 står hon mantalsskriven i Moscow- lägenheten tillsammans med sin mor ”Ryssenkan Maja Emilianoff”. Modern går i nattvard men har inga betyg, i övriga anteckningar står hon som sjuklig. Dottern har goda betyg men inga nattvardsattester, hon flyttar till Hospital kvarteret no 43 1842.³²

³⁰ AI:9 Skönberga församling, Söderköping

³¹ AI:11 S:t Laurentii församling, Söderköping

³² AI:12 S:t Laurentii församling, Söderköping

Änkan Maja Emilianoff bor kvar även i nästkommande husförhörslängd 1843-1849, men står då tillsammans med sonen Peter. Han var hitflyttad från Styrstad 1846 och han hade goda betyg. Han står sedan som utflyttad till Färjestaden 1846.³³ I nästkommande husförhörslängd finns han med, han har goda betyg från längderna och är aktiv i nattvardsbesöken. Han dör 8/11 1855.³⁴ I ministerialboken står det: ”Peter Emilianoff f. 1822, dödsdag 8/11 1855, begravningsdag 11/11. Dräng i Färjestaden dog av feber 33 år gammal ogift.”³⁵

I de två nästkommande husförhörslängderna 1850-1855 och 1856-1860, står Maja Emilianoff med som ”ryssenka i Moscowhuset”. Hon går i nattvard men har inga betyg från husförhör. Detta kan visa på att hon inte var med under husförhören, eller att hon var så sjuklig. Det kan också betyda att kyrkan inte bedrev husförhör längre i denna lägenhet. I sista husförhörslängden är hon antecknad som död 27/1 1860. I ministerialboken 1801- 1860 står det: ”Maja Emilianoff, född 1780 dödsdag 28/1 1860, begravningsdag 5/2 1860. Dog av ålder, 80 år gammal och var fattighjon och enka.”³⁶

Inom ramen för uppsatsen kunde inte mer information om dottern kunnat sökas. Därför lämnas hon obesvarad.

5.4 Familjen Pasenoff (no 59)

Familjen möter man första gången i Skönberga husförhörslängd i en särskild inflyttningslängd över de som kom från ”Fredsberg Bolagshuset” till Skönberga 1819. Pionjär Gregoris Pas[aow] sannolikt Pasenoff, med hustrun Chatarina Larsdotter, sönerna Gregoris, Carl Gustaf, Johannis och dottern Maja Stina. I samma kyrkbok står de införda som boende vid Göta Kanals bolagetsstation ”Bränneriet”. Pionjären Gregoris Par[saow] född 1784 Ryssland, hustrun Chatarina Larsdotter född 1789 i Fredsberg, sönerna Gregous född 1815, Carl Gustaf född 1817 29/9, Johannis född 1820 och dottern Maja Stina född 1824 18/2. De flyttar vidare till Västra Husby 14/10 1826.³⁷

I Västra Husby församling står familjen under rubriken ”arbetare vid Göta Canal den 14 oktober 1826”. Pionjär no 59 Gregorey står det inte några som helst anteckningar om mer

³³ AI:13 S:t Laurentii församling, Söderköping

³⁴ AI:14 S:t Laurentii församling, Söderköping

³⁵ C S:t Laurentii församling, Söderköping

³⁶ C S:t Laurentii församling, Söderköping

³⁷ AI:8 Skönberga församling, Söderköping

än namnet. Hustrun Chatarina Larsdotter är född 1789 1/4 i Fredsberg. Hon har ett betyg i husförhörslängden, ett ab i katekesen. De har tre söner, Gregous född 1815 30/1, Carl Gustaf född 1817 29/9, Johannis född 1820 och dottern Cajsa Lisa född 1825 11/6 i Kimsta. Att det står Cajsa Lisa och inte Maja Stina kan bero på felskrivning av prästen. Senare husförhörslängder skriver att sönerna födda i Fredsberg men i ovanstående husförhörslängd står det inget om det.³⁸ I nästkommande husförhörslängd från Västra Husby (1826-1839) står hela familjen med i en förteckning över inflyttade men senare i husförhörslängden återfinns inte alla namn, endast drängen Pasicoff, född 1788 Ryssland, hustrun Chatarina Larsdotter, sonen Gregori och sonen Carl Gustaf. Sönerna har betyg bb--, och ab ab--. Familjen flyttar vidare till Skönberga igen 1827. Det finns inget som tyder på att övriga skulle vara döda eftersom de återfinns i Skönbergas husförhörslängd från 1825-1829. Varför de inte står med i Västra Husby är svårt att säga. I Skönberga finns de med under rubriken ”pionjärer”. De flyttar in i församlingen från Västra Husby 1827. Här finns hela familjen upptagen i förteckningen, med tillökning av två döttrar. Dottern Cajsa Lisa, född 1825 10/6 i Västra Husby och dottern Charlotta Lovisa född 1828 26/6. Dopet av Cajsa Lisa borde ha ägt rum i Västra Husby församling men hon finns ej med i deras längder. Gregory Pasenoff dör 1829 19/5. Dottern Maja Stina dör året innan, 1828 26/8.³⁹

5.4.1 Chatarina Larsdotter gifter sig med Denisoff

I nästkommande husförhörslängd från Skönberga 1830-1835 finns delar av familjen boende i församlingen under rubrik pionjärer. Charlotta Larsdotter är då omgift med Pionjär Gregori Denisoff. Han är född 1773 i Ryssland och kommen till området från Kimsta 1824. Denna man kom samtidigt till församlingen som familjen från Västra Husby. I den tidigare husförhörslängden skrivs han som ”enkling”⁴⁰ och i Västra Husbys husförhörslängder finns han med fr.o.m. 1824. I mina anteckningar står det Gregori Denisjovn, men födelseår och övriga senare längder visar på att detta bör vara samma person.⁴¹ Han finns också med i husförhörslängden ifrån Västra Husby församling 1826-1839. I husförhörslängden från Skönberga församling 1830-1835 är prästen mycket noggrann med att klargöra släktförhållandena. Hennes tidigare barn står som hennes barn och det gemensamma barnet

³⁸ AI:9 Västra Husby församling, Söderköping

³⁹ AI:9 Skönberga församling, Söderköping

⁴⁰ ib.

⁴¹ AI:8 Västra Husby församling, Söderköping

står det bådas barn över. Gregori har inte många anteckningar, född 1773 i Ryssland, kommen från Västra Husby 1827 och att han är pensionerad och sannolikt från Göta Kanalbolaget. Till skillnad från mannen står det mer om Catharina Larsdotter. Här står det födelseår, var hon är född och var hon är kommen från och när hon varit vid den heliga nattvarden samt att hon är utfattig pensionär. De äldsta barnen har varit samma datum i kyrkan vilket visar på att de gick tillsammans. Gregoris har inga anteckningar om att han varit aktiv i kyrkan, något som han var tidigare, vilket är intressant. Tog han inte emot den heliga nattvarden eller hade inte prästen intresse av att föra in honom i husförhörlängden? En annan anledning kan vara att han inte fick ta emot nattvarden och att han inte godtog av kyrkan. Sonen Per har lagt till namnet Gregori Gregorison, han hade ab, bc, bc -, i husförhören och gick till den heliga nattvarden samma datum som modern. På övriga anteckningar står det ”pag.75”, vilket antagligen betyder att han flyttade inom samma kvarter men till nummer 75. Sonen Carl Gustaf, hade a ,b ,a, kan fritt andra artikeln men han har lovat hela, d.v.s. alla tre, har prästen skrivit in i längden. Han flyttar till Söderköping 1832, vilket betyder, S:t Laurentii församling. Sonen Johannis, här stavad Johannes, dör 2/9 1831, liksom Cajsa Lisa dör 4/12 1830 och deras enda gemensamma barn Margareta Sophia dör 1837 31/5. Catharinas dotter Charlotta Lovisa står det inte mycket om mer än födelseår och datum.

Resterande delen av familjen flyttar såsom många andra till Moscow-lägenheten 1838. Det står inget i husförhörlängderna att de flyttar, det kan vara så att förflyttningen var något som var självfallet så prästen inte ansåg att man behövde skriva att de flyttade. Första gången som Moscow-lägenheten står med som bostadsförteckningen och i husförhörlängderna står familjen Denecoff först. Gregory, här stavad Gregri Denecoff går till den heliga nattvarden 21/7 1839 och 6/7 1840. Dessa datum stämmer inte överens med övriga i familjen så troligt är att han gick ensam. På övriga anteckningar står det att han var sjuklig och oförmögen att arbeta. Han dog 6/11 1840 och begravdes 13/11. Orsaken var feber, i ministrialboken står det inget om honom. Hustrun Catharina beskrivs som sjuklig och dog två år senare i lungdot. Dottern Lotta Lovisa dog året innan 13/10 1841 i lungdot. Det står inget övrigt om dem i ministrialböckerna.

Efter Catharinas andra mans död kan man anta att hon levde mycket fattigt. Anteckningar från kanalbolagen visar att man i BESLUTSDIREKTIONEN, fått in uppgifter om att många familjer med före detta arbetare vid kanalen, levde mycket fattigt och var i

behov av understöd. Beslut från 11/10 1832 visar att "... Majoren Kylene Stjärna⁴² efter egen prövning låta tilldela dem det understöd de behöver."⁴³ En senare lista räknar upp ett antal namn som tilldelas understöd, bl.a. Catharina Larsdotter.⁴⁴

Av familjen Pascoff och Denecoff överlever två barn, söner Per Gregory och Carl Gustaf som flyttar åt två olika håll. Per Gregory till pag.75 och Carl Gustaf till S:t Laurentii 1832.

5.5 Familjen Gregorow no 25

Familjen omnämns första gången i husförhörslängderna från Skönberga församling 1830- 1835. Då står familjen som hitflyttad från Västra Husby 1832. Olaska Gergorow står inskriven som Olvis Gergori f. 1781 i Ryssland, födelsetal stämmer och familjenamn vilket tyder på att det är samma person. Tillsammans står han med hustrun Kajsa Andersdotter och de två söner Carl Gustaf och Anders Petri. Hustrun Kajsa Andersdotter född 23/5 1794 i Thorsjö och söner Carl Gustaf, född. 1817 3/7 Undersnäs och Anders Petri född 1831 5/2 Kimsta. Detta tyder på att de bott i Kimsta och kommit till Skönberga via Västra Husby. Eventuellt kan det vara så att det bodde under en mycket kort tid i Västra Husby så att man inte brytt sig om att folkbokföra dem i församlingen innan de flyttat vidare. Ingen av dem har några anteckningar från husförhör eller nattvard och i övriga anteckningar står det att de flyttar till Söderköping 1833, d.v.s. S:t Laurentii församling.⁴⁵

I S: t Laurentii församling står de under rubriken pionjär. Olaska Gregoroff, född i Ryssland, tillsammans med hustrun Cajsa Andersdotter och söner Anders Peter född i Kimsta och sonen August Wilhelm född i Skönberga. Sonen Carl Gustaf finns inte med i denna längd vilket kan tyda på att han dött eller att det var fel inskrivet av prästen. Det står inget om något dödsfall i Skönbergalängden. Hustrun Cajsa Andersdotter har betyg från husförhören a, ab,ab, a, men det står inget om att hon gått till nattvard.⁴⁶

I nästkommande längd från S:t Laurentii 1838-1842, bor familjen i Lindermanska stugan. Huset står efter Moscow- lägenheten vilket kan tyda på att huset låg i närheten av den

⁴² Direktör för Göta kanalverk i Östergötland 1810-05-28 - 1836. KVO (medalj) 1829-08-31.

⁴³ Direktionsbok 11/10 1832, Göta kanalbolagets arkiv, Vadstena landsarkiv

⁴⁴FXI:f:3 "förteckningar rörande personal", VaLa, Göta kanalbolagets arkiv

⁴⁵ A1:10, Skönberga församling, Söderköping

⁴⁶ A1:11, St Laurentii församling, Söderköping

eller i samma område, d.v.s. Tegelbruket.⁴⁷ Familjen är inskrivna som hitkomna från Skönberga 1838. Olaska Gregoroff står som pionjär och är född 1781. Han har inga husförhörsbetyg men deltagit i nattvarden 1839 19/5, 15/12, 1840 2/8 och 13/12. Hustrun Kajsa Andersdotter har ett annat födelsedatum än tidigare men något av dem är felaktiga, hon är född i Thorsjö. Hon har betyg i husförhören, a, ab, bb. Hon deltog i nattvarden 1838 13/12, 1839 29/11, 19/5 15/12, 1840 2/12, 2/8, 13/12, 1841 19/12, 1842 30/11 och 29/5. Sonen Anders Peter, född 1831 5/2 i Kimsta har betyg från husförhören; a, a, b och andra sonen August Wilhelm född 1836 3/12 i Skönberga har betyg b ifrån husförhörslängderna. Det verkar som att S: t Laurentii församling haft två parallella husförhörslängder som man skrev i. Informationen om familjen skiftar något mellan de två längderna. De bor i Lindermanska huset, "...emot Lastareplatsen 49" tillsammans med en annan familj Anna Svensdotter med två döttrar, (no 27).⁴⁸ I nästkommande längd finns Moscow-lägenheten tillsammans med Lindermanska stugan. Olaska Gregorow tituleras som ryssen Olaska. Han går i nattvarden 1843, 12/2 och 1/10, han har inga betyg i husförhören.⁴⁹ 1844 18/3 dör Olaska i ett jordras. I ministerialboken står det, "Olaska Gregorow död 1844 18/3, begravnen 25/3, ryss i Moscow, 63 år gift. Dog av jordras".⁵⁰ Hustrun Cajsa Andersdotter och sönerna står antecknade som "kommen från Lindermanska stugan" i nästkommande längd. Troligt är att i och med Olaskas död flyttar familjen till Moscow-lägenheten, om de inte flyttat innan, men det är inte troligt eftersom Olaska inte har någon anteckning om det. Hade det varit så skulle han som familjefar haft det inskrivet och inte de övriga. Att Hustrun Cajsa fått ovanstående anteckning beror troligen på att hon är efter Olaskas död änka och den som har ansvaret över familjen, och att prästen ville förtydliga flyttningen. Hustrun Cajsa har inte några betyg från husförhör men är delaktig i nattvarden, 1843 29/11, 12/3, 1/10, 1844 4/12, 2/6, 1845 16/3, 19/10, 1846 7/6, 18/10, [1848 15/10 och 16/9]. Det är något otydligt när hon gick i nattvard 1848/1849, då prästen gjort otydliga anteckningar. Sonen Anders Peter har lagt till efternamnet Olsson i denna längd. Han har betyg i Husförhör, a,a—och har gått i nattvarden, 1843 23/11, 1845 14/11, 1847 16/11, 1848 12/3 och 15/10. Han står som utflyttad till Hagakvarteret no 6, 1848. I Hagakvarteret no 6 finns han med och tituleras [Bodgu...] Anders Petter Olsson Född 1831 i Kimsta och kommen från Moscow 1848. Han gick i nattvarden 1849 16/9. han står sedan

⁴⁷ AI:12, St Laurentii församling, Söderköping

⁴⁸ AI:12, S:t Laurentii församling, Söderköping

⁴⁹ AI:13, S:t Laurentii församling, Söderköping

⁵⁰ C, Ministerialboken, S:t Laurentii församling, Söderköping

som utflyttad till Stockholm 1849 no 27. Sonen August Wilhelm har i längden betyg i husförhören ab, -, a/2. Han har gått i nattvarden 1843 23/11, 1844 4/12, 1847 16/11. Han dog i slaganfall 14/3 1949.⁵¹ I ministrialboken står det följande om honom, August Wilhelm död 1849 14/3 begravnen 18/3. Son till enkan Olaska Gregorow i Moscow. Symtom Slaganfall”.⁵²

I nästkommande husförhörslängd finns änkan Cajsa Anderdotter Gregorow. Hon har inga betyg i husförhören men går i nattvarden 1850 20/11, 9/6, 1851 19/11, 13/7, 1852 16/5, 1853 19/6 och 1854 18/6. Hon dör 1855 19/11.⁵³ I ministrialboken står det följande, ”Enkan Cajsa Andersdotter Gregorow död 1855 19/11, begravnen 25/11 1855. Enka i Moscow, symtom feber, 61 år och enka”.⁵⁴

Cajsa Andersdotter Gregorow är den sista i familjen som lämnar Söderköping. Sonen Anders Petter/Peter är den som lever vidare i familjen och flyttar till Stockholm. Vidare beskriver inte denna uppsats vad som hände med honom. Eftersom detta endast sökt efter de som levde i Söderköpingstrakten.

6 Slutsats/Avslutning

Som första slutsats kan detta arbete förtydliga Åkessons slutsats att ryssarna inte var fångar som myten berättar. Sannolikt var de desertörer som kom hit till Sverige efter kriget mellan Sverige och Ryssland 1809. Ett antal av dem som var med i bygget kan ha varit krigsfångar med de kan endast ha varit en handfull. Det finns inga belägg, men kanske gick ryktet att ett stort bygge var på gång i Sverige och att man behövde arbetskraft, eller så flydde dessa män undan från ryssen och valde att bosätta sig i Sverige. En annan teori kan vara att de efter kriget blev kvar i Sverige och förälskade sig i en svensk kvinna och tog jobb här.

Denna uppsats har huvudsakligen samlat in och försökt att värdera det insamlade datat framförallt inför fortsatt forskning i ämnet. En problematik som jag stött på är problemet med att veta att det är rätt personer som jag finner och knyter samman. Jag har försökt att på olika sätt härleda till rätt person genom födelsetal, hustrur och barn, samt med hjälp av inflyttningslängder och utflyttningslängder. Jag har också i mitt arbete observerat att ryssättlingar bytt namn till ett mer svenskklingade namn och att döttrar vid giftermål tog sin mans efternamn. Det är också viktigt att belysa att man kan ana att det finns de söner och

⁵¹ AI:13 S:t Laurentii församling, Söderköping

⁵² C Ministrialboken, S:t Laurentii församling, Söderköping

⁵³ AI: 14, S: t Laurentii församling, Söderköping

⁵⁴ C Ministrialboken, S:t Laurentii församling, Söderköping

döttrar (framför allt söner) som väljer att ta sina fäders namn som mellannamn eller efternamn vid fädernas död. Vilket skulle tyda på att det ryska arvet var viktigt för dem att lyfta fram. Intressant skulle vara att se hur länge detta höll i sig. Detta har ibland försvårat arbetet eftersom de i en flyttning ändrar namn och att de på så vis blir mycket svåra för författaren att finna i husförhörslängderna. Det kan också vara så att människor bytte namn just för att de inte ville bli spårade och funna av den ryska makten. Det som talar emot detta är att de då borde ha bytt namn direkt och inte väntat en tid, som många verkar gjort.

Förflyttningar mellan församlingarna kan man följa relativt bra. Ofta finns det en förteckning över de som flyttade med arbetet längs kanalen även om den är mycket sparsam. De finns även införda i husförhörslängderna, men det är svårt att säga om det är varje förflyttning som finns med eller om det är när grupper av människor förflyttas. Något som generellt gäller alla församlingar är att de har mycket svårt att stava deras ryska namn och födelseår varierar mellan församlingar. Erfarenhetsmässigt är detta troligen inte något som var speciellt för ryssfamiljerna utan över lag i de svenska husförhörslängderna. Något som är utmärkande för dessa familjer är att hustrurna och barnen är mer noggrant antecknade medan männen har näst intill inga anteckningar alls. Detta beror troligen på att kvinnorna var svenska och var väl förankrade i den svenskkyrkliga traditionen kring förhör, nattvardsgång och olika ceremonier, vilket också var en naturlig del i det svenska samhället.

Det finns inget som tyder på att ryssarna fortsatte bekänna sig till den ortodoxa traditionen eller den katolska, såsom att det funnits någon ortodox/katolsk församling eller dyl. Det som visats är att en del valt bort den svensk lutherska kyrkan genom att inte vara verksamma. Det skulle ha kunnat vara annorlunda om ryssarna haft med sig hela familjer eftersom traditionen skulle ha bevarats inom familjen lättare. I det samhälle som ryssarna levde i Sverige var det de som var ”utanför” och det var troligen lättare att bekänna sig till en ny tradition än att bevara sin gamla. Inledningsvis frågade jag mig om detta inbar problem. Det är svårt att se på vilket sätt det skulle ha kunnat vara ett problem, eftersom det beror på vilket perspektiv man utgår ifrån. För ryssarna var det säkerligen ett problem som grundade sig i att de var invandrare och inte kände sig hemma i samhället med språket och kommunikationen. Kyrkan och dess traditioner kände de sig också främmande inför. Troligen hade de samma problematik då som invandrare idag har i Sverige och kanske ännu svårare i och med att det inte fanns någon social konstruktion i samhället. Denna uppsats har visat att majoriteten levde mycket undermåligt och fattigt. För kyrkan kan de ha varit ett problem eftersom det troligen innebar svårigheter att kommunicera med dem, att pröva dem i husförhören och eventuellt att få dem bekänna sig till den lutherska traditionen.

Som jag skrev ovan nämns det mindre om ryssarna än om svenskar generellt i husförhörslängderna. Detta kan bero på flera saker; prästerna var inte intresserade av ryssarna, ryssarna berättade inget om sig själva eller kunde möjligen inte beroende på språksvårigheter. Det var antagligen inte heller naturligt för ryssarna att gå till den svensk-lutherska kyrkan på deras lediga stunder och på så vis integrerades de aldrig med kyrkan. Något som är möjligt men inte sannolikt är att arbetare vid kanalen inte hade tid eller möjlighet att gå till kyrkan.

I en del familjer som studerats kan man tydligt se att så länge männen levde ensamma utan någon hustru, stod det näst intill ingen information om dem. När de sedan gifte sig står det desto mer och de var aktiva i såväl husförhören som i nattvarden. Detta är intressant. Vad var det som gjorde att de blev aktiva då? Är det kvinnorna som driver på dem att gå eller får de hjälp och stöd av hustrun i förståelse, i gudstjänst och övriga sammankomster. Om hustrun dog slutade de att delta och följaktligen står det då inte mycket mer om dem i längderna. Det som talat mot att kvinnorna lärde sina män är att kvinnornas död inte skulle ha påverkat dem då de under den tiden borde ha lärt sig mycket om kyrkan och fortsatt vara aktiva.

Under byggnationen av kanalen var familjerna införda i längderna som arbetare eller kanalarbetare. Endast i en del böcker finns det skrivet var de bodde. En anledning till det kan vara att kanalbolaget hade temporära baracker som de bodde i och som inte hade någon fastighetsbeteckning. I och med att dessa människor är skrivna i Skönberga församling och den under denna tid var en landsortsförsamling tyder på att de inte levde eller bodde i anslutning till staden utan en bit utanför. Detta kan visa på att kanalbolaget hade mark där som den fritt kunde förfoga över och anlägga baracker och enklare boenden för sina arbetare. Eller också kan det varit ett sätt att ha kontroll över deras arbetare så att de inte ställde till besvär inne i staden. Enligt annan litteratur hade ryssarna inget gott rykte och svenskar tyckte ofta att de ställde till besvär. Att man under byggnationen bodde och levde under svåra förhållanden kan bl.a. ses på de människor som rymde från sitt arbeten.

Efter färdigställandet av kanalen sökte troligen flera av familjerna arbete vid kanalen eller som drängar på gårdar omkring Söderköping. Ett antal flyttade till Moscow-lägenheten. De som flyttade till Moscow var ofta äldre och utarbetade eller änkor med barn. Huset Moscow låg utanför stadskärnan och i anslutning till tegelbruket. Att det var en mindre attraktiv boendeplats i staden är högst troligt. Högst sannolikt levde flera kanalarbetarfamiljer där, inte bara ryssfamiljerna, under knappa och fattiga förhållanden. De som kunde sökte sig troligen till nya ställen för att börja ett nytt liv och de som blev kvar var de som inte orkade

med något annat. Att Moscow-lägenheten blev ett slags pensionärshus är därför inte så konstigt.

Arbetet med insamling av information och kunskap om dessa människor är inte slut i och med denna uppsats. Förhoppning om att någon mer intresserar sig för detta område finns. Utsikterna för att finna mer intressant information anses av mig som goda. Det finns stort behov av att kontrollerna andra akter än dem som denna uppsats tar upp. Göta Kanalbolagets arkiv behöver gå igenom mer grundligt i sökandet efter dokument över ryssar, såväl varifrån de kom och på vilket sätt de fick anställning. Dokument från länsstyrelsernas arkiv, där bl.a. samtliga in- och utresor mellan länen registrerades och rättsdomar i olika städer borde de mer information Tåbyförsamling bör också ha haft ryssar boende i församlingen eftersom Mems slussar ligger inom församlingsgränsen.

Många frågor finns kvar och får lämnas obesvarade andra nya frågor har tillkommit. Det kan uppfattas som att denna uppsats ger upphov till mer frågor än svar. Att söka efter människors rötter kan upplevas som att människorna återigen blir levande i någon bemärkelse och en önskan att få lära känna dem ännu mer. Dessa ryssar som jag har fått följa kom till Sverige av någon anledning, arbetade troligen i hopp om att få en bättre tillvaro. Deras tillvaro blev inte i allt att döma någon lyx tillvaro, utan många av dem levde under knappa förhållanden. De anade nog inte att någon 174 år senare skulle intressera sig för just deras liv.

7. Insamlade data över ryssar boende i Söderköpingstrakten

No	Namn	Född	Hitflyttad från	Betyg	Heliga Nattvarden	Övriga anteckningar
				luth.cathekes		
				Förklaring		
				begrepp		
Västra Husby 1819- 1824						
no 1	Greogri Denisjovn troligen Denecoff	f.1773	Kimsta 1824		1827 17/11 1831 18/11	Enkling
no 9	Warrsiliow	f.1793	Skönberga 1828			Skönberga 1832 no 69
no 2	Johannes Perison Hustru Maja Gustavdr Sonen August Preson	f.1804 25/2 Fredsberg f.1794 f. 1809 25/3		ab ab ab ab ab ab a a a		Börrum 1832 no 83
Västra Husby 1820- 1825		(1826) (AI:9)				
no 3	Ryska pionjären Fredrik Caranov hustr. Maja Larsdottr. dottr. Christina son Gustaf Fredrik	i Ryssland f. 1886 f. 1813 Fredsberg f. 1817 Fredsberg	 Kimsta 1825 Kimsta 1825	 b b b b		död 1826 bergskott 10 nov begrav 12 nov

**Sist i boken står Göta Canal Gäfverstad,
denna del har ej fullständigt register**

no 4	Pionjär Isak Sideroff Hustr. Greta [...]	Sibirien Tobolfsk f. 1781 Hovra	Skönberga 1826 b
no 5	Pionjär Klinka Olaska Hustr. Maja Larsdottr.	f. 1789 f. 1778 Nheby	Skönberga 1825 b b b b Skönberga 1825 ab ab ab b
no 6	Pionjär Jacoblow	f. 1778 Liffland	Skönberga 1825 inget
no 7	Pionjär Gabriel Stäsekin Hustr. Lisa Larsdottr.	f. 1763 Ryssland f. 1768 Fredsberg	Skönberga 1825 Svag Skönberga 1825 Svag
no 8	Pionjär Johan Johanlow Hustr. Eva Fägersten son Lars Dottr. Anna	f. 1745 Liffland f. 1774 f. 1800 16/8 f. 1816 24/8	Skönberga 1825 bc bc bc bc ab b b b ab ab ab b ab ab ab b
no 2	Dr Johannes Reisson???	f. 1804 25/2 Fredsberg	1826 fr Skönberga

Är sedan överstruken Flyttad? Död? Felskriven?

no 10	pionjären Wasiliow	f. 1793 [Smolensbo]	
	hustr. Maja Greta Persdottr	f. 1791 11/8 Ekebyborna	1826 Skönberga
	dottr. Sophia Ulrika	f. 1818 14/10 Fredsberg	
	son Lars Wilhelm	f. 1823 23/4 ibid.	

Arbetade vid Göta Kanal

14 Okt 1826 sista sidan i AI:9

no 10	nr 59 Pionjär		
	Gregorey Parsaow		
	Hustr. Chatarina Larsdottr.	f. 1789 1/4 Fredsberg	ab - - -
	son Gregous	f. 1815 30/1	
	son Carl Gustaf	f. 1817 29/9	
	son Johannis	f. 1820	
	dottr. Cajsa Lisa	f. 1825 11/6 Kimsta	

No 18	Pionjär Petterbow	f. Grodoro ryssland	
	Stina [Nils]dottr.	f. 1782 Fredsberg	b
	Dottr. Maja Greta	f. 1820 2/3	
	son Anders	f. 1820 2/3	
	son Johannes	f. 1824 25/10 Skönberga	

no 11	Pionjär Jorniljanow Hustr. Maja Nilsson dottr. Maja Stina son Per	f. Podolsk [....]4/9 Fredsberg f. 1818 4/9 Skönberga f. 1822 23/9 Skönberga		
no 9	Wasilioff Hustr. Maja Greta Persdottr (Larsdottr) Dottr. Sofia Ulrika son Lars William dottr. Carolina	f. 1793 f. 1791 11/8 f. 1818 14/10 f. 1823 23/4 f.1822 10/8 Västra Husby	Skönberga 1826	död i västra stenby o begrafen där följdes 1829 pga sjukdom
Västra Husby 1826- 1839		(AI:11)		
Göta Kanal sid 466- 472 Gäverstad		(AI:10 är troligen en fortsättning på	AI:9)	
no 12	korpor Johan Klobsow hustr. Stina Maja Slottsberg son Carl Ulric	f. 1773 Ryssland f. 1788 16/9 f. 1813 ?/4	Kimsta 1825 Kimsta 1825	Berga troligen hela fam c c
no 6	dr Jacob Jacobsson hustr. Stina Jacobsson	f. 1763 Ryssland f. 1789 7/2Ös[...]		skönberga 1827

no 7	dr Gabriel Starsekin hustr. Lisa larsdottr.	f. 1763 Ryssland f. 1768 11/3 [...]		Skönberga 1827
no 8	dr Johan Johanlow? Son? hustr. Eva Jägersten dottr. Anna	f. 1775 Liffland f. 1774 Fredsberg f. 1816 18/8 ev end 8	a ab	Berga
no 9	Drängen Wasioff Maja Greta Larsdottr. Ulrika Sophia Lars Wilhelm	f. 1783 Ryssland f. 1791 31/8 Ekebyborna f. 1818 4/10 Fredsberg f. 1823 8/4	b bc -- b ab --	se nedan
no 10	Drängen Parsenoff hustr. Chatarina Larsdottr. son Gregori Carl Gustaf	f. 1788 Ryssland f. 1789 ?/4 Fredsberg f. 1815 30/1 Fredsberg	b b -- ab ab --	Skönberga 1827
no 13	drängen Taliszin hustr. Anna Pehrsdottr. Jägered son [...] Carl dottr. Maja Stina	f. 1775 Ryssland f. 1794 12/3 f. 1815 ?/3 f. 1822 4/12	a a --	Skönberga 1827

no 14	dr Tarras Kusmin hustr. Cajsa Sederrot	f. 1781 Ryssland f. 1799 10/12 Skara				Skönberga 1827
no 15	Waseli Michailoff hustr. Maja Lisa Månsdottr dottr. Eustasra dottr. Carolina	f. 1786 Ryssland 1799 hasle? f. 1817 fredsborg f. 1828 Västra husby 30/7		a a 2 -		Skönberga 1827
no 1	pionjär Gregoro Denecoff ryssen Johan Evanoff brovakt vid Snörvelstorp Millian Seminiöff hustr. Maja Anders dottr. Carl Johan Anders Petter Gustaf Fredrik son Jonas August	f. 1773 ryss f. 76 ryssland15/2 f. Moskva 1781 f. Motala 95 16/6 f.II 22 24/6 f 24 lika Västra husby 31 11/6 f. 19/2 1833 Västra husby	Kimsta 1824 Motala 31 Motala 29 II	enkling ab ab ab	27 17/11 31 18/11	 Skönberga 1832 G. Canal flyttar till Lyrestad död 32 16/3 slaganfall döpt 21/2

1819 Inflyttad till Skönberga från Fredsberg Bolagshuset AI:8

- no 7 Pionjär Stakin
Hustr. Lisa Larsdottr.
- no 8 Pionjär Johsson
Hustr. Eva Jägersten
son Lars
dottr Anna
- no 10 Pionjär Gregoris Parsaow
hustr. Chatarina Larsdottr
son Gregoris
son Carl Gustaf
son Johannis
dottr. Maja Stina
- no 4 Pionjär Ivan Sideroff
hustr. Greta

no 16 Pionjär Andrei Iwanoff
hustr. Chatarina Olofsdottr
son Anders Fredrik
dottr. Inga Maja
son Olof Wilhelm

Skönberga 1819- 1824 (AI:8)

no 5	Pionjären Klinka Olaska	f. 1789		Till Västra Husby 1825
no 6	Pionjären Jacobisow	f. 1778		Till Västra Husby 1825

Boende vid Göta Kanals bolagets station Bränneriet

no 7	Pionjären Starsekin	f. 1768	fr. Fredsberg 1823	till Västra Husby 1825
	Hustr Lisa Larsdottr	f. 1768 11/11	fr. Fredsberg 1823	till Västra Husby 1825
no 8	Pionjär Johanson	f.1775 Livland		till Västra Husby 1825
	Hustr. Eva Jägersten	f. 1788 24/4 Fredsberg		till Västra Husby 1825
	Sonen Lars	f. 1800 16/8		
	dottr. Anna	f. 1816 24/8		

no 10	Pionjär Gregoris Parsaow Hustr. Chatarina Larsdottr Son Gregous Son carl Gustav son Johannis dottr Maja Stina	f. 1784 Ryss f. 1789 Fredsberg f. 1815 f. 1817 29/9 f. 1820 f. 1824 18/2	till Västra Husby 14/10 1826
no 4	Pionjär Ivan Joar Isak Sideroff Greta Johansdottr	f. 1767 f. 1781 Hofva	till Västra Husby 14/10 1826
no 16	Pionjär Andrei Ivanoff Hustr. Chatarina Olofsdottr. Son Anders Fredrik Dottr. Inga Maja Son Olof Wilhelm	f. 1789 f. 1790 24/11 f. 1817 26/? f. 1819 Fredsberg f. 1822 24/4	till Kimsta 1824
no 14	poinjär Tarras kusmin hustr.Catarina Cederrot Sven Johan	f. Nouograd 1783 skara 79 skara 09	Kimsta 1824
no 17	Pionjär Saveli Antonow Hustr. Clara Johansdottr.	f. 1781 f. 1788 19/10	Kimsta 1824

no 18	Pionjär Anton Pisenkow	f. 1793	
	Hustr. Stina Nilsson.	f. 1782 Fredsberg	
	Dottr. Maja Greta	f. 1820 24/11 Skönberga	
	son Anders	f. 1820 24/11 Skönberga	
	son Johannes	f. 1824 25/10 Skönberga	
no 9	Pionjär Waseljow (Wasiliow)	f. 1773	
	Hustr. Maja Greta Larsson.	f. 1791 11/8 Ekebyborna	till Västra Husby 14/10 1826
	Dottr. Sophia Ulrika	f. 1818 14/10	
	Son Lars Wilhelm	f. 1824 28/4	
	son Johan Waseli	f. 1825 12/1	
no 13	Pionjär Talisen	f. 1773	till Kimsta 1824
	Anna Andersdottr.	f. 1794 12/3	
	son Gustaf Fredrik	f. 1815 1/2	
	dottr. Maja Stina	f. 1822 24/9	
no 11	Pionjär Imiljanow	f. 1772	till Västra Husby 14/10 1824
	Hustr. Maja Nilsson.	f. 1760 Fredsberg	
	Dottr. Maja Stina	f. 1818 4/9 Fredsberg	
	Son Petter	f. 1822 24/9	

no 19	Pionjär Iwan Iwanow	f. 1755	till Kimsta 1825
	Hustr. Sara Askelov	f. 1776 3/? Wadstena	
	Son. Carl Petter	f. 1810 14/1 Wadstena	
	dottr. Sara Johanna	f. 1817 19/11 Fredsberg	
	Son. Johan Gustav	f. 1824 3/12 Fredsberg	

Inflyttade till Skönberga 1823 enligt husförhörslängd

no 14	Tarras Kusmin	från Fredsberg
	Chatarina Cederöth	
	son Sven Johan	

no 17	Pionjär Savesi Antonow
	Clara Johansdottr
	dottr Maja Lotta

no 18	Pionjär Pisenkow
	Stina Nilsson
	dottr Maja Greta
	son Anders

- no 9 Pionjär Wasiljow
Maja Greta Larsdottr
dottr Sophia Ulrika
son Lars Wilhelm
- no 13 Pionjär Talisin
Anna Andersdottr
son Gustav Carl Fredrik
Dottr. Maja Stina
Pionjär Isljanow
Maja Stina
- no 19 Ivan Ivanow
Fig. Sara Afhelof
son Carl Petter
Dottr. Sara Johanna
son Johan Gustav
- Pionjär Simeonlow
Anna Larsdottr
- no 3 Pionjär Fredrik Cernelow

Maja Larsdottr
 dottr. Christina
 son Gustav Fredrik

Pionjär Waseljow
 hustr. Jägersten

Skönberga 1825- 1829(AI:9)

no 5	Pionjär Klinka Olaska	f. 1789				till Västra Husby 1825
no 12	Pionjär Johan Klobsov son Carl Ulric	f. 1773 Ryssland 1815 1/4 Motala	Västra husby 1825		1829 26/11	Enkling 1825 död 1829 4/1
no 20	Pionjär Jerio Warsikoff Hustr. Maja Marie son Anders dottr. Johanna	f. 1783 f. 1768 17/5 f. 1813 4/12 f.1814 20/9	Västra husby 1825 Västra husby 1825		1829 sjuk 1829 26/11 1829 17/2 26/11 1829 14/2 26/11	Flyttat till Tingsta 1830
no 15	Pionjär Warsili Michailoff Hustr. Maja Månsdottr Dottr. Gustava dottr. Josefina Albertina	f. 1786 ryssland f. 1797 f. 1817 Fredsberg f. 1828 Skönberga	Västra husby 1827 Västra husby 1827		1829 17/2 26/11 1829 sjuk 26/11 1829 17/2 26/11	död 1828

no 1	Gregory Denisloff	f. 1773 ryssland	Västra husby 1827		1828 14/2 26/11	enkling
no 7	Gabriel Starsehin	f. 1763 ryssland	västra husby 1827		1829 26/11	död 1830 26/7
	hustr. Lisa Larsdottr	f.1768 11/4 Winnerfta		b b b b	1829 sjuk	död 1829 4/4
no 8	Dr Johan Johanoon	f. 1775 Lifland	västra husby 1827			död 1828 4/4
	Hustr. Eva Fägersten	f. 1774 Fredsberg			1829 17/2	död 1829 10/11
	dottr. Anna	f. 1816 18/8 Fredsberg		ab ab ab	1829 17/2 26/11	
no 4	Isak Sederoff	f 1769 Sibirien	Västra husby 1827		1829 17/2	
	Hustr. Greta Jansdottr	f. 1781 Hofva	Västra husby 1827	ab ab ab	1829 26/11	död 1828 8/9
no 18	Anton Pitschikoff	f 1773 Grodno	Västra husby 1827		1829 sjuk 26/11	
	hustr. Minna Nilsson	f. 1782 Fredsberg				död 1826
	son Anders	f.1820 ?/3	Västra husby 1827			död 1828 28/7
	dottr. Johanna	f. 1824 25/10 Skönberga				död 1828 4/8
no 14	Tarras Kusmin	f. 1781 Nougerod	Västra husby 1827		1829 17/2 26/11	
	Hustr. Chatarina Frederoth	f. 1779 10/12 Skara	Västra husby 1827	b b b b		död 1828 14/9

no 21	Gregory Emilianoff	f.1780 Padolfk ®	Västra husby 1827			död 1829 26/1
	Hustr. Maja Nilsson	f. 1780 Fredsberg	Västra husby 1827		1829 17/2 26/11	
	dottr.Maja Stina	f. 1818 4/9 Fredsberg		a a a a	1829 17/2 26/11	
	son Per	f. 1822 24/9			1829 26/11	
no 8	Fosterdottr Anna Johansdotter	f. 1816 18/8 Fredsberg		a ab ab -		
no 9	Wasilioff	f. 1773 Smolenfk	Västra husby 1827			Överstrukna i boken, står ej om de flyttat eller dött
	hustr. Maja Greta Larsdottr	f. 1791 11/8 Ekebyborna	Västra husby 1827			
	dottr. Sophia Ulrika	f. 1818 14/10 Fredsberg				
	son Lars Wilhelm	f. 1823 28/4				
no 10	Gregory Parsenoff	f. 1788	Västra husby 1827			död 1829 19/5
	hustr. Catharina Larsdottr	f. 1789 Fredsberg	Västra husby 1827		1829 26/11	får senare understöd av Canalbolaget pga fattigdom
	son Per Gregory	f. 1815 30/1 Fredsberg		ab ab ab	1829 17/2 26/11	
	son Carl Gustaf	f. 1817 29/1 Fredsberg		a b b b	1829 17/2 26/11	
	son Johannes	f. 1820		b	1829 26/11	
	dottr. Maja Stina	f. 1823 18/2 Fredsberg				död 1828 26/8
	dottr. Cajsa Lisa	f. 1825 10/6 Västra husby				
	dottr. Charlotta Lovisa	f. 1828 26/6				

no 19	Iwan Iwanoff	f. 1785 Ryssland	Västra husby 1827		1829 26/11	
	Hustr. Sara Stina Swanberg	f. 1776 7/10 Wadstena			1829 sjuk 26/11	
	Dottr. Sara Johanna	f. 1817 19/11 Fredsberg		a a a A	1829 17/2 26/11	
	son Johan Gustaf	f. 1821 9/12 Fredsberg			1829 26/11	
no 22	Klim Alexoff	f. 1789 Ryssland	Västra husby 1827		1829 17/2 26/11	
	Hustr. Stina Larsdottr	f. 1796 Askeby	Västra husby 1827	ab ab ab b	1829 17/2	död 1830 27/3
no 6	Jacob Jacobsson	f. 1778 Liffland	Västra husby 1827		1829 17/2 26/11	
	hustr. Stina Jansdottr	f. 1799 Hofva	gift år 1826		1829 26/11	
	Waseli Pauloff	f. 1795				Flyttat till Kimsta 1829
	hustr. Christina Maria Larsdottr.					
	Fosterdottr Charlotta Savelli	f. 1822 21/1		a ab - -	1829 17/2	
	Stephan Andreonoff					död 1829 26/7
	Hustr. Lisa Persdottr.	f. 1785 10/6			1829 17/2 26/11	
	son Johan	f. 1816 24/10		a ab a	1829 17/2 bortfall	
	dottr. Maja Lisa	f. 1819 7/9		a ab ab	1829 26/11	
	son Adam Gustaf	f. 1823 21/11				

	Demitriuss Wasilioff				död 1828
	Hustr. Maria Larsdottr.	f. 1793 19/5			
Skönberga 1830- 1835 (AI:10)					
no 12	Pionjär Johan Klobsow	f. 1773 Ryssland	Västra husby 1827		enkling död 1831 5/9
no 20	Jerio Wästplioff	f. 1783 Ryssland	Västra husby 1827	1831 26/2 1834 20/12	
	hustr. Maja Marie	f. 1768 30/5 Undersfjäll		1831 frånvarande	död 1832 22/2
		Vestergötland			
	son Anders	f. 1813 4/12		ab ab ab -	
	dottr. Johanna	f. 1814 20/9	Tingstad 1831	ab ab ab ab	flyttade 1832 (ort okänd)
no 15	Wasfili Michailoff	f. 1786	Västra husby 1827		flyttat till Drothem 1832
	hustr. Maja Månsdottr.	f. 1797	Västra husby 1827	ab ab b b	flyttat till Drothem 1832
	dottr. Gustafva	f. 1817 Fredsberg		b ab ab ab	flyttat till Skällvik (dat. Okänd)
No 18	Anton Sitschikoff (Pitsenkow)	f. 1773 Grochno	Västra husby 1827		enkling 1826, pensionerad
	dottr. Maja Greta Antonsdottr.	f. 1820 Fredsberg	Uhurby 1827		
no 14	Tarras Kusmin	f. 1781 Nougerod	Västra husby 1827		rymt 1830

no 21	Enkan Maja Nilsson. Emilianoff dtr. Maja Stina son Per Gregorison	f. 1780 Fredsberg f. 1818 4/9 Fredsberg f. 1822 23/9	Västra husby 1827	31/4 a a a - aba - -	1831 14/12, 1834 20/12 1831 14/12, 1832 22/1 1831 14/12, 1834 20/12	Urfattig änka flyttat 1835 Söderköping flyttat 1837
no 8	Foster dottr. Anna Johansson	f. 1816 18/8 Fredsberg		a a ab ab	1831 14/12	Pag. 78
no 10	Pionjär Gregori Denisoff husts. Chatarina Larsdottr hennes barn son Per Gregori Gregorison son Carl Gustaf son Johannes dottr. Cajsa Lisa dottr. Charlotta Lovisa Bådas barn Dottr. Margareta Sophia	f. 1773 Ryssland f. 1789 Fredsberg f. 1815 13/1 Fredsberg f. 1817 29/1 Fredsberg f. 1820 Fredsberg f. 1825 Västra husby f. 1828 26/6 Västra husby f. 1833 16/3	Västra husby 1827 Västra husby 1827	 ab bc bc a b a (fritt 2 art. Lovat hela b - - -	 1831 14/12, 1833 22/1 1831 14/12 1831 14/12, 1833 22/1	Pensionerad urfattig pensioner pag 75 Flyttat till Söderköping 1832 död 1831 9/2 död 1830 12/4 död 1837 31/5
no 19	Ivan Ivanoff Hustr. Sara Stina Svanberg (Askelöf) dottr. Sara Johanna son Johan Gustaf	f. Ryssland 1785 f. 1776 7/10 Wadstena f. 1817 19/11 Fredsberg f. 1821 9/12 Fredsberg	Västra husby 1827 Västra husby 1827	 a a a fritt3art ab ab - -	 lovat hela 1833 22/1, 1833 12/12	gift år 1825, Död 1832 21/3 Pensionerad flyttat till Mariestad 1833 till 4 bud. Till tredje
no 22	Enkling Alexis Kleffkoff Klim Alexoff	f. 1789 Ryssland	Västra husby			

no 6	Jacob Jacobson Hustr. Stina Jensdottr.	f. 1778 Liffland f. 1799 7/8 Hofva	Västra husby 1827		1833 22/1, 1833 12/12	
no 23	Dr Fredrik Sergeam hustr. Stina Olofsdottr. son Carl Johan dottr. Rebecka Carolina son Fredrik Emanuel	f. 1783 Ryssland f. 1783 Karlskoga f. 1818 Fredsberg f. 1824 Fredsberg f. 1827 15/5 Hyrestad	Vestergötland 1830	a a a - 1833 22/1	1833 22/1 1833 22/1 1833 22/1	flyttat till Söderköping 1833 Död 1833 12/7, drunknat i canalen
no 24	Pionjär Johan Ivanoff Hustr. Anna Henricsson	f. 1776 Ryssland f. 1771 1/7 St Johannes	Västra husby 1832 Västra husby 1832	ab ab ab b		
no 25	Drängen Olvis Gregori hustr. Kajsa Andersdottr. son Carl Gustaf son Anders Petri	f. 1781 Ryssland f. 1794 23/5 Thorsjö f. 1817 3/7 Undernäs f. 1831 5/2 Kimsta	Västra husby 1832			flyttat till Söderköping 1833
no 26	Enkling Martin Christanoff son Carl Fredrik	f. 1785 Ryssland f. 1820 Fredsberg	Fredsberg 1835 Fredsberg 1835	a a a ab a a a a		

St Laurentii 1832- 1837 (AI:11)

	Pionjär				
	Ryssenkan				
no 27	Anna Svensdottr Hult	f. 1789 Björsätter	ab ab b b	17/6	pensionerad av canalbolaget, fått pengar fr Canalbolaget
	dottr. Stina	Fredsberg			
	dottr. Johanna				
no 25	Pionjären Olaska Gregoroff	f. Ryssland			
	Hustr. Cajsa Andersdottr	f. Thorsjö	a ab ab b		
	son Anders Peter	f. Kimsta			
	son August Wilhelm	f. Skönberga			
no 21	Tj fl. Maria Kristina Emilianoff	f. 1818 4/9 Fredsberg	a ab ab ab b	1836 11/9	
	Kanalarbetare				
	Smedslärn.				
	Gustaf Fredrik Karanoff	f. 1817 21/11 Fredsberg	a a ab	1833 1835 25/1	fick pengar fr canalbolaget 1831pga av fattigdom

St Laurentii 1838- 1842 (AI:12)

Moscow Lägenheten. (Enligt beslut flyttades alla Göta Canals ryssar 1838)

no 10	Greogni Denecoff	f. 1783	1839 21/7 1840 7/6	sjuklig och oförmögen att arbeta, död 1840 6/11 begrav 13/11 feber
	Hustr. Catharina	f. 1789	1839 29/11 1840 21/7	död 1842 9/3 lung...
	dottr. Lotta Lovisa	f. 1828	1841 18/4	
			1840 2/12 1841 3/10	
no 28	Wafelig Redewarpo	f. 1769	1839 21/7	sjuklig och oförmögen att arbeta
	dottr. Carolina	f. 1828		flyttad till Skönberga 29
	Jacob	f. 1773	1840 13/12	Sjuklig och oförmögen att arbeta
	hustr. Catharina (Strå)	f. 1786	1839 29/11 1840 12/4 13/12 1841 13/6 1842 30/11 29/5	Sjuklig
no 24	Johan Ostipoff (evanoff)	f. 1776	1839 21/7 1840 7/6 1941 18/4	
			1842 29/5	
	Hustr. Anna Maja Heris	f. 1771	1839 2/7 1941 18/4 1842 29/5	sjuklig. Död 1843 2/4 slag anfall
no 23	Fredrik Serioff	f. 1783	1840 7/6	sjuklig och oförmögen att arbeta
	Hustr. Stina Olofsdottr.	f. 1780	1839 29/11 1840 7/6 2/12	sjuklig
			1841 18/4 1842 5/8	
	son Fredrik Emanuel	f. 1827		flyttad till Skönberga 1839

no	Klinka Oskaloff	f. 1768			sjuk och oförmögen att arbeta
no 26	Martin Chrisianoff	f. 1785		1839 19/5	sjuklig 1840
no 29	Jourka Waselig	f. 1738		1839 15/12 1841 18/4	
	Hustr. Inga Brita	f. 1790		1839 29/11 15/12 1840 2/12	
				1841 18/4 1842 31/11	
	Dottr. Inga Lena Malin	f. 1826 5/4		1839 29/11 1840 2/12 1841 3/6	Flyttat till Hagakv. 42 1841
no 30	Anton Pesekoff	f. 1780		1839 21/7 1841 18/4 1842 20/3	
	Dottr. Maja Greta	f. 1820	a b b	1839 19/5 29/11 1840 12/4 2/12	sjuklig 1842 20/3
				1841 21/2 19/9 23/11	
no 21	Ryssenkan Maja Emilianoff	f. 1780		1840 12/4 2/12 1841 21/2 19/9	
				1842 20/3	
	Dottr. Maria Christina	f. 1818 4/9 Fredsberg	a a a ab		flyttat till Hosp. 43 1842
no 31	Ryssenkan Anna Waselig	f. 1793		1840 12/4 1841 21/2 19/9 1842 29/5	
no 13	Ryssenkan Anna Talitsén	f. 1794		1839 21/7 1841 18/4 1842 20/3	Död 30/1 1842 blodgång
	son Per Fredrik	f. 1825 20/5			flyttat till Ringarum 1842 no 9
no 19	Ryssenkan Sara Asklöf	f. 1744		1839 19/5 1841 25/7 19/12	
				1842 29/5 9/10	
	Dottr. Sara Johanna	f. 1817 1/11 Fredsberg			Flyttat till Finspång 1842 no 42

Lindermansstugan

no 25	Pionjären Olaska Gregorff	f. 1781	1839 19/5 15/12 1840 2/8 13/12 1841 25/7 1842 20/3
	Hustr. Kajsa Andersdottr.	f. 1794 22/4	a ab b b
	son Anders Peter	f. 1831 5/2 Kimsta	a a b
	son August Wilhelm	f. 1836 3/12 Skönberga	b

St Laurentii 1832- 1842 (AI:12)

no 10	Denecoff	f. 1783	1839 21/7, 1840 7/6	sjuklig och oförmögen att arbeta Död 1840 6/11 feber
	Hustr. Chatarina	f. 1789	1839 29/11 21/7, 1841 18/4	arbets- sjuklig Död 1842 2/3 lungsot
	dottr. Lotta Lovisa	f. 1825	1840 2/12	Död 1841 3/10 lungsot
no 28	Waselig Redewarpo	f. 1769	1840 21/7	sjuklig och oförmögen att arbeta
	Hustr. Carolina	f. 1828	1840 21/7	Flyttat till Skönberga 1839
	Ryss Jacob	f. 1773	1840 13/12	Sjuklig och oförmögen att arbeta
	Hustr. Stina	f. 1786	1839 29/11, 1840 12/4 13/12, 1841 13/6, 1842 30/11 29/5	sjuklig
no 24	Johan Ossipoff (Evanoff)	f. 1776	1839 21/4, 1840 2/12 7/6, 1841 18/4, 1842 29/5	sjuklig
	Hustr. Anna Maja Henricsdottr.	f. 1771	1839 21/4, 1840 2/12 7/6, 1841 18/4, 1842 29/5	Sjuklig, död 2/4 1843 slaganfall

no 23	Fredrik Serioff	f. 1783		1840 7/6	sjuklig och oförmögen att arbeta
	Hustr. Stina Olofsson	f. 1780		1839 29/11, 1840 2/12 7/6, 1841 18/4, 1842 29/5	sjuklig
	son Fredrik Emanuel	f. 1827			bortflyttad Skönberga 1839
no 31	Klinka Ockaloff [Oxaloff]	f. 1768			sjuklig och oförmögen att arbeta
no 26	Martin Christianoff	f. 1785		1839 19/5	sjuklig, död 1840
no 29	Jourka Waselig	f. 1783		1839 15/12, 1841 18/4	
	Hustr. Inga Britz	f. 1790		1839 29/11 15/12, 1840 2/12, 1841	18/4, 1842 30/11
	Inga Lena Malmstöm	f. 1826 5/4		1839 29/11, 1840 2/12 1841 13/6	Flyttat till Haga. 42 1841
no 30	Anton Pesekoff	f. 1780		1839 21/7, 1840 12/4, 1841 18/4, 1842	20/3
	dottr. Maja Greta	f. 1820		1839 29/11 19/5, 1840 2/12 12/4,	Sjuklig
				1841 23/11 21/12 19/9, 1842 20/3	
no 21	Marja Emilianoff	f. 1780		1840 2/12 12/4 1841 21/2 19/9, 1842	20/3
	dottr. Maria Christina	f. 1818 4/9 Fredsberg	a a a ab		Flyttad Hosp. 43 1842
no 13	Enkan Anna Talitsén	f. 1794		1839 21/3, 1840 18/4	död 30/1 1842
	son Per Fredrik	f. 1825 20/5		1840 23/11	Flyttat Ringarum 1842
no 31	Anna Waselig Hult	f. 1793		1840 12/4, 1841 21/2 19/9, 1842 29/5	

no 19	Sara Askelöf Dottr. Sara Johanna	f. 1777 f. 1817 11/11 Fredsberg	Mariestad 1842	Godkänt	1839 19/5, 1840 2/8, 1841 25/7 19/12, 1842 29/5 9/10	flyttat Finspång 1842
no 27	Anna Hult Dottr. Johanna	f. 1789 f. 1825 25/9 Fredsberg	Skönberga 1840		1841 19/9, 1842 29/5	flyttat Drothem 1842
	Lindermanska huset emot					
	Lastareplatsen 49					
no 27	Anna Svendsdottr. dottr Stina dottr Johanna	f. Björsätter 1789 f. 1822 25/11 Fredsberg f. 1825 25/9 Fredsberg	Skönberga 1832 Skönberga 1832	ab ab b b ab ab b b ab ab b-	1838 13/12, 1839 19/5, 1840 2/12 12/4, 1841 21_2 19/9 1842 29/5 1839 29/11, 1840 2/12, 1842 29/5	Pensionerad af Canalen Comm.längden 1838
no 25	Gregory Olaska Hustr. Cajsa Andersdottr. Son Anders Peter Son August Wilhelm	f. 1781 Ryssland f. 1894 22/5 Thorsjö f. 1831 5/2 Kimsta f.1836 3/12 Skönberga	Skönberga 1838 Skönberga 1838	a ab b b a a b -	1838 13/12, 1839 19/5 15/12, 1840 2/8 1838 13/12, 1839 29/11 19/5 15/12, 1840	13/12, 1841 19/12, 1842 29/5 2/12 2/8 13/12,1841 19/12, 1842 30/11 29/5

8 Käll- och litteraturhänvisning /Referenslista

Litteratur

Bring Samuel E *Göta Kanas historia D1, D2*
1922- 30 På uppdrag av direktionen över Göta Kanalverk, Uppsala

Ekström Gustaf *Baltzar von Platen och Göta kanal*
1938 Natur och Kultur, Stockholm

Häll Carl Gustav *Göta kanal: vattenvägen genom Sverige 1832-1992*
1992 Strokirk/ Skövde

Lönnqvist Ola *Söderköpingskolhistoria D1, D2, D3*

Strömbäck Lars *Baltzar von Platen, Thomas Telford och Göta Kanal,*
Brutus Östlings Symposion, Stockholm/ Stehag

Svahn Willy *Göta kanal: den blå vattenvägen genom Sverige*
2004 Gullers, Örebro (Italien)

Åkesson Gert *Göta Kanal människor, båtar och miljöer,*
1979 Frank Stenwalls Förlag Malmö

CD- rom

Encarta 98, encyklopedi

Grunddokument

Göta Kanalbolagens arkiv

förteckning rörande personal, FXI:f:3

Direktionsprotokoll 1822- 1833

Vadstena Landsarkiv

Söderköpings stadsarkiv

förteckning över fastigheter i Söderköping

Söderköpings kommunhus

Husförhörslängder Söderköpingstrakten

Drothem församling

AI:8- AI:12

Vadstena Landsarkiv

(Inga ryssar funna from 1810- 1840 arkivets ingress)

Skönberga församling

AI:8, AI:9, AI:10

Ministrialbok C

Vadstena Landsarkiv

S:t Laurentii församling

AI:11, AI:12, AI:13, AI:14

Ministrialbok C

Vadstena Landsarkiv

Västra Husby församling

AI: 8, AI: 9, AI: 11

Vadstena Landsarkiv

Tidningsartiklar

Östergötlands Dagblad

1913 27/10

Norrköpings Tidningar

1945 15/6

Muntliga källor

Håkan Hultkratz

Göta Kanalbolaget

Carlborg, Söderköping

Intervju av personer boende i Söderköping under 60-talet.